

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
ชุมชนวัดบุรพ์
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

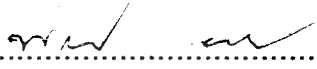

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

หน้าอนุมัติ

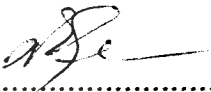
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.พวงเพ็ญ อินทรประวัติ)

กรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.พวงเพ็ญ อินทรประวัติ)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.ศิริลักษณ์ อุสาหะ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้ประเมินโครงการขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงเพ็ญ อินทรประวัตินักเรียนที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข ดร. มัลลิกา สังข์สนธิ และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะตลอดจน แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาใช้เวลาในการให้คำแนะนำ ให้ข้อคิดเห็น และตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการให้มีความถูกต้องเหมาะสม

ขอขอบพระคุณ คุณ วรวรรณ เพชรายุทธการ เจริญญิกกองทุนชุมชนวัดบูรพ์ คุณ สัมแป็น ขุนวิเศษ ประชาสัมพันธ์กองทุนชุมชนวัดบูรพ์ คณะกรรมการกองทุนทุกท่าน ประชาชนชุมชนวัดบูรพ์ทุกท่าน ที่ให้ข้อมูล และให้ความอนุเคราะห์ในด้านต่าง ๆ

ความสำเร็จและคุณค่าของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอบอบแต่บุพการีของผู้ประเมินโครงการคือ คุณ สุวณีย์ อิทธิวิสกุล ผู้มีพระคุณ ตลอดจนคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้ประเมิน

พงษ์กร อิทธิวิสกุล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
1. ความสำคัญและความเป็นมา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	2
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	3
2 ปรัชญาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	4
2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	6
3. การติดตามสังเกตการณ์ คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	7
4. การขอทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน.....	8
5. ระเบียบกองทุนชุมชนวัดบูรพ์.....	8
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	10
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพท์โมเดล.....	11
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง...	12
9. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ.....	13
3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ.....	18
1. รูปแบบการประเมินโครงการ.....	18
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	21
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดการประเมิน.....	21
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน.....	30
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	31
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	34
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	34
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	48
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	61
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	62
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	63
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	66
1. สรุป อภิปรายผล.....	66
2. ข้อเสนอแนะ.....	74
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.....	79
ภาคผนวก ข.....	85
ภาคผนวก ค.....	101
ภาคผนวก ง.....	110
ภาคผนวก จ.....	112
ภาคผนวก ฉ.....	124
ภาคผนวก ช.....	127
ภาคผนวก ซ.....	132

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 การเกิดกองทุน.....	25
3.2 การมีระบบบริหารกองทุน.....	25
3.3 การมีการเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง.....	26
3.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม.....	27
3.5 การมีศักยภาพ และความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น.....	27
3.6 ปัจจัยด้านบวก.....	28
3.7 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา.....	29
3.8 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้.....	29
3.9 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด.....	29
3.10 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนในท้องถิ่น.....	30
3.11 การเก็บข้อมูลตามแบบ บร. 1-12.....	31
4.1 แสดงสภาพการถือครองที่ดิน.....	40
4.2 แสดงการจำแนกประชากรตามกลุ่มอายุ.....	43
4.3 แสดงจำนวนครอบครัวที่รายได้ / เดือน.....	45
4.4 แสดง จำนวนผู้กู้ และ ยอดเงินให้กู้.....	52
4.5 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 1.....	53
4.6 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 2.....	54
4.7 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 3.....	55
4.8 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 4.....	55
4.9 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 5.....	56
4.10 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 6.....	56
4.11 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 7.....	56
4.12 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 8.....	56
4.13 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 9.....	57
4.14 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 10.....	57
4.15 สรุปจำนวนผู้กู้ในระดับวงเงินต่าง ๆ.....	57
4.16 อาชีพของประชากรในชุมชนวัดบูรพ์.....	59

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.17 การอนุมัติเงินกู้กองทุน 1 ล้านบาท แยกตามกิจกรรมการประกอบอาชีพ.....	60
6.1 แสดงการผ่อนชำระการกู้เงิน 20,000 บาท.....	128
6.2 แสดงการผ่อนชำระการกู้เงิน 15,000 บาท.....	129
6.3 แสดงการผ่อนชำระการกู้เงิน 10,000 บาท.....	130
6.4 แสดงการผ่อนชำระการกู้เงิน 5,000 บาท.....	131

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1.1 ระบบการทำงานของ CIPP Model	2
2.1 รูปแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน.....	15
3.1 สรุปความสัมพันธ์ของประเภทการประเมินและประเภทของการตัดสินใจ.....	19
3.2 แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ชิพโมเดล”.....	20
4.1 แสดงข้อมูลประชากร.....	42
4.2 แสดงสถานภาพสมรสของประชากรในชุมชนวัดบูรพ์.....	44
4.3 แสดงอาชีพของประชากรในชุมชนวัดบูรพ์.....	46

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 นายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร แดงคอรัฐสภาถึงแนวทางแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างเป็นทางการหนึ่งว่าควรมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้นเป็นโครงการหลักและต้องกระทำอย่างเร่งด่วนจะเป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจให้ได้ผลชัดเจน และรวดเร็วและมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจน เพราะนโยบายกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมือง จะนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุน

เพื่อสนองนโยบายดังกล่าวรัฐบาลจึงจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีจุดมุ่งหมาย 3 ประการคือ

1. เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. เพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง
3. เพื่อสร้างศักยภาพและเสริมความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

ดังนั้นเพื่อจะทราบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านของแต่ละชุมชนท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลมากน้อยเพียงใด จึงสมควรมีการศึกษาถึง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ การเมืองสังคมและวัฒนธรรม ศาสนาและการศึกษากับการพัฒนาชุมชน การวิเคราะห์สภาพบริบท ปัญหา จุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการของชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและการวิจัยแบบร่วมมือที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาชุมชนวัดบูรพ์ เกี่ยวกับศักยภาพของชุมชน โดยศึกษาข้อมูลบริบท และสถานะแวดล้อม ในชุมชนวัดบูรพ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนชุมชนวัดบูรพ์
3. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนชุมชนวัดบูรพ์ อันได้แก่ การร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การกำหนดเงื่อนไขการพิจารณาเงินกู้ การ

ทำบัญชี และการจัดสรรผลประโยชน์ เพื่อประกอบการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. เพื่อประเมินผลสำเร็จของการดำเนินโครงการกองทุนชุมชนวัดบูรพ์ รวมทั้งผลกระทบทางตรงและผลกระทบทางอ้อมที่สำคัญ

3. กรอบความคิดทฤษฎี

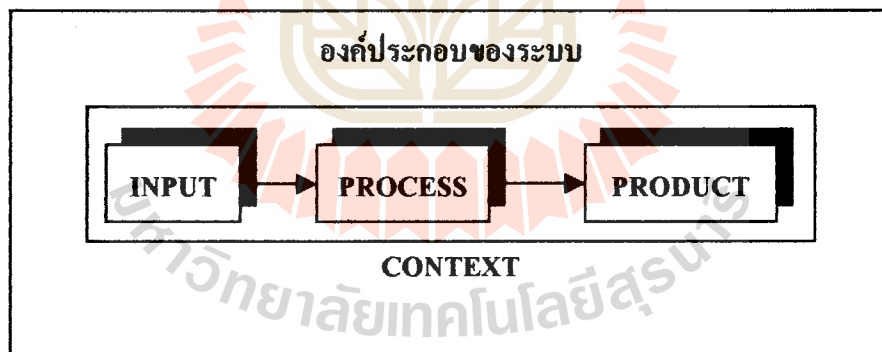
ในการประเมินโครงการกองทุนชุมชนวัดบูรพ์ได้ใช้ตัวแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) จะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้คือ

1. การประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อมพื้นฐานต่างๆ ไปของชุมชน

2. การประเมินปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกแบบการจัดแผนงานที่เหมาะสมที่สุด

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) นำไปสู่การปรับปรุงการดำเนินงานประเมินกระบวนการ

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จโดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อม (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการ (Process) ร่วมด้วย

แผนภูมิที่ 1.1 ระบบการทำงานของ CIPP Model

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาชุมชนวัดบูรพ์ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนชุมชนวัดบูรพ์

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนชุมชนวัดบูรพ์

ขั้นที่ 3 ใช้ซีพีพีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะ

ทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูล
เพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และ บทที่ 4

ขั้นที่ 6 เขียนรายงานผลการศึกษา

5.ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ได้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐาน บริบทเกี่ยวกับครัวเรือนและ สภาพแวดล้อมในชุมชนวัด
บูรพ์
2. ได้ทราบประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของนโยบายกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมือง ของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนชุมชนวัดบูรพ์
3. ได้ทราบกระบวนการดำเนินงานของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนชุมชนวัดบูรพ์
อันได้แก่ การร่วมระดมทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การกำหนดเงื่อนไขการพิจารณาเงินกู้ การ
ทำบัญชี และการจัดสรรผลประโยชน์ เพื่อประกอบการประเมิน โครงการกองทุนชุมชนวัดบูรพ์
4. ได้ทราบถึง ผลการดำเนินงานของโครงการกองทุนชุมชนวัดบูรพ์รวมทั้งผลกระทบ
โดยตรงและผลกระทบ โดยอ้อมที่สำคัญว่าสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด

บทที่ 2

ปฏิทัศน์วรรณกรรมงานวิจัยและที่เกี่ยวข้อง

การศึกษานี้เป็นการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง:กรณีศึกษาชุมชนวัดบูรพ์ ที่เป็น นโยบาย หลักการ ระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการประเมินและหลักวิชาที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แบ่งออกได้เป็น 9 หัวข้อดังต่อไปนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. แบบคิดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมิน โครงการ แบบซีพีพีโมเดล(CIPP Model)
8. การวิเคราะห์(โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
9. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ
  - 9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
  - 9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน
  - 9.3 เครือข่ายองค์กรการเรียนรู้
  - 9.4 ประชาคม
  - 9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน
  - 9.6 ธุรกิจชุมชน
  - 9.7 หนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งลงทุนในการลงทุนก่อสร้างอาชีพเสริมและรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน

ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองผู้พึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการคือ

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
- 3) การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
- 4) การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนา อาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 2) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 3) เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแก่ชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม
- 4) ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
- 2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้แนวทาง หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วย

2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ประกอบด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีคณะกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม

คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
4. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
6. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะกรรมการ เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
7. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
8. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน มีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยงานปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้
9. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
10. ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

หมวดที่ 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี

สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการกองทุน
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจง และฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
9. ดำเนินหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการในส่วนการบริหารกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินการอื่นใด ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก)

3. การติดตามสังเกตการณ์ คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การติดตามสังเกตการณ์ คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามบทเฉพาะกาล และ กทบ.1 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 กล่าวคือ

1. จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดที่เข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ดังนี้

1. เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลา ไม่น้อยกว่า 2 ปี
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษ สำหรับความผิดที่ไม่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ ในความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ
8. ไม่เป็นผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ(4)

4. การขอทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน
4. ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน
5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

5. ระเบียบกองทุนชุมชนวัดบูรพ์

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการ ชุมชนวัดบูรพ์ มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้งกองทุน ณ บ้านเลขที่ 37 ซอยราชประสงค์ ถนนมหาดไทย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000. โทรศัพท์ 044-268221
2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- 2.1 เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกภายในชุมชน
  - 2.2 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และการให้บริการเงินกู้แก่สมาชิกเพื่อนำไปใช้ประโยชน์
  - 2.3 เพื่อการจัดการนำดอกผลที่ได้จากกองทุนมาเป็นสวัสดิการ และพัฒนาชุมชน
  - 2.4 เพื่อส่งเสริมความสามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในชุมชน
  - 2.5 เพื่อร่วมมือกับองค์กรรัฐเอกชนอื่น ๆ ในการช่วยเหลือสังคมและพัฒนาประเทศ
3. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้
    - 3.1 เงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
    - 3.2 ดอกผลหรือประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากเงินกองทุน
    - 3.3 เงินค่าธรรมเนียมแรกเข้า และค่าสมัครสมาชิกคณะกรรมการสามารถนำมาใช้ได้เลยเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบริหาร เช่น เอกสาร,ป้าย, สมุดบัญชี,อื่น ๆ
    - 3.4 เงินฝากสัจจะ,เงินค่าหุ้น
    - 3.5 เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก และเงินทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนที่ได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน
  4. คุณสมบัติของสมาชิก
    - 4.1 เป็นผู้อาศัยอยู่ในชุมชนวัดบูรพ์ และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไม่น้อยกว่า 1 ปี
    - 4.2 เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีขึ้นไป
    - 4.3 เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
    - 4.4 ไม่เป็นผู้เล่นการพนันเป็นประจำ และมีหนี้สินส่วนตัว
    - 4.5 เป็นผู้ร่วมกิจกรรมของชุมชน ร่วมงานประเพณีต่าง ๆ และร่วมพัฒนาชุมชน
    - 4.6 มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นไม่น้อยกว่า 5 หุ้น แต่ไม่เกิน 100 หุ้น ๆ ละ 10 บาท
    - 4.7 ผู้ที่ไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนไม่สามารถกู้เงินได้ไม่ว่ากรณีใด
  5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 5.1 ยื่นใบสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ ณ ที่ทำการกองทุนพร้อมหลักฐานสำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวข้าราชการ
- 5.2 ผู้ที่มีคุณสมบัติของสมาชิก สามารถยื่นความจำนง สมัครเป็นสมาชิกของกองทุนได้ โดยจะรับสมัครทุกวันที่ 1-5 ของเดือน
- 5.3 คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใด เข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

6. การฟื้นฟูสภาพจากการเป็นสมาชิก

6.1 ตาย

6.2 ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

6.3 วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

6.4 ที่ประชุมใหญ่มีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้เข้าร่วมประชุม

6.5 เป็นผู้ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน

(รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก)

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์ที่จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน
2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท
3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมด ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้แจ้งให้ผู้กู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว
4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
5. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
6. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระ ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

7. ในกรณีที่ผู้กู้คิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระบุหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอน สำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

8. ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

สต๊ฟเฟิลบีม กล่าวว่า”การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”โดยจำแนกขั้นตอนการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ได้กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

สต๊ฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบชีพพี (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

7.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการกำหนดโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนิน โครงการ ประเด็นตรงปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

7.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนิน โครงการ

7.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

7.4 การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของ โครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือ ปรับเปลี่ยน โครงการ

นอกจากนี้ได้เสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยนำเข้า ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจเพื่อใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ สัมเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ผู้ทำสารนิพนธ์ใช้กรอบความคิดทฤษฎีรูปแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model)

8.โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

วัตถุประสงค์หลักของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้พึ่งตนเองได้ และเพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ โดยมีแผนการดำเนินการมีการจัดตั้งคณะกรรมการในส่วนกลาง และคณะกรรมการระดับจังหวัดเพื่อทำหน้าที่ประสานและดำเนินงานให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย มีการบริหารจัดการและการติดตามประเมินผล

ผลประโยชน์ของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้านชนบท
2. ผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการ คือ ผู้สำเร็จการฝึกอบรมซึ่งได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิตหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียนมีการเรียนรู้ ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่
3. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นมีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนานโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการเสริมสร้างกิจกรรมของนโยบายรัฐบาล

9. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

การส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา นักพัฒนาต้องอยู่บนรากฐานอันมั่นคงแห่งความศรัทธาในตัวคนว่า เป็นทรัพยากรที่มีความหมายและสำคัญที่สุด การพัฒนาทั้งหลายจะไม่เป็นผล ถ้ามองข้ามการส่งเสริมให้บุคคลมีทักษะที่ถูกต้องทางและมีขีดความสามารถสูงขึ้น และเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่ใช่ความหมายเพียงการดึงประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมตามที่ผู้นำท้องถิ่นคิดหรือจัดทำขึ้น เพราะแท้จริงแล้วในหมู่บ้านหรือชุมชนต่าง ๆ มีกิจกรรมและวิธีดำเนินงานของคนอยู่แล้ว ประชาชนมีศักยภาพที่จะพัฒนาหมู่บ้านของตนได้ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่นอันเป็นกระบวนการขั้นตอนของการวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่อยู่อาศัยในการดำรงชีวิตของคน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ย่อมก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองเป็นการสะท้อนถึงความจริงใจของรัฐที่มีต่อการสนับสนุนให้ประชาชนมีเสรีภาพในการตัดสินใจ ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นเสมือนเวทีในการเรียนรู้ที่มีประโยชน์อย่างมาก (ฉลาดชาย รมิตานนท์, 2528)

9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน

ปัจจัยที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งของชุมชน คือ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันของชาวบ้าน และความศรัทธาในทางศาสนา การศึกษาหาความรู้ทั้งในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้าน โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ในการส่งเสริมพลังชุมชนต้องส่งเสริมการรวมตัว โดยใช้คุณธรรมหรือคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ การปฏิรูปการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติจริง เพื่อใช้ชีวิต เศรษฐกิจ จิตใจ สังคม และวัฒนธรรม บูรณาการ ไปสู่ความเจริญอย่างแท้จริงและยั่งยืน

ลักษณะชุมชนเข้มแข็ง มี 4 ประการ คือ

1. เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ทุกคนในชุมชนร่วมเรียนรู้ ชุมชนนั้นจะรู้ทันข่าวเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งการเพิ่มพูนความรู้

2. เป็นชุมชนที่รู้จักจัดการตัวเอง (Community Management) ด้วยกิจกรรมสำคัญ 4 ประการ คือ การวางแผน การจัดกระบวนการขององค์กรของตนเอง การลงมือ ปฏิบัติตามแผน การประเมิน

3. เป็นชุมชนที่มีจิตวิญญาณ (Spirituality) อาจแสดงถึงความภักดีต่อชุมชน ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ห่วงเห่น มีสิ่งยึดเหนี่ยวร่วมกัน

4. เป็นชุมชนที่มีสันติภาพ (Peaceful) คนมีคุณภาพและคุณธรรม สงบสุข จิตใจเยือกเย็น (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2542)

9.3 เครื่องมือขององค์กรการเรียนรู้

การศึกษาเรียนรู้ของชุมชนและองค์กร คือกลไกและกระบวนการสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ มีประสิทธิภาพตลอดจนมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง องค์กรชุมชนเป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมกลุ่มของชาวบ้านในชุมชนนั้น ๆ เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน องค์กรที่ชาวบ้านรวมตัวกันเป็นเครือข่ายในชุมชนวัดบูรพ์เป็นแบบไม่เป็นทางการ มักมีชื่อเรียกเป็นกลุ่ม ที่ชาวบ้านรวมตัวกันทำกิจกรรมต่าง ๆ คือ กลุ่มอาชีพ(แม่บ้าน) กลุ่มนี้มักมีกฎระเบียบไม่มากนัก และไม่ขึ้นต่อทางราชการหรือเอกชน แต่จะขึ้นอยู่กับความสมัครใจ และการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมาเอง จึงค่อนข้างมีอิสระและมักจัดรูปแบบ โครงสร้างองค์กรตามเนื้อหาของงาน หรือกิจกรรมที่ดำเนินงาน

การส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทำให้การดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเกิดความเข้มแข็ง โดยมีกลุ่มองค์กรเพิ่มขึ้น มีเครือข่ายการเรียนรู้ สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง (ประพิรพร อักษรศรี, 2543)

9.4 ประชาคม

การจัดเวทีประชาคมเป็นเทคนิคและวิธีการสร้างการมีส่วนร่วมเวทีประชาคม มีความหมายคือ พื้นที่สาธารณะ :Public Space หรือ สถานที่ที่ผู้คนสามารถพบปะรวมตัวกันเพื่อพูดคุย แลกเปลี่ยน ข้อมูล ความคิดเห็น คุณค่า อุดมการณ์ ปัญหาวางแผน ทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือชุมชน

อาจเป็นเวทีประชุมที่มีรูปแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ เช่น การสนทนาแลกเปลี่ยนที่ศาลาวัดหรือพบปะกันเป็นครั้งคราวก็ได้ การพูดคุยในเวทีประชาคม เป็นบรรยากาศร่วมมือ มิตรภาพ และสัมพันธ์ภาพเท่าเทียมกันเกิดความกลมกลืนสมานฉันท์ (Hermory)

บทบาทผู้เข้าร่วมเวทีประชาคม

1. ช่วยค้นหาข้อมูล ให้ข้อมูล ประสพการณ์ ความคิด
2. ร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ประมวลความคิด รวบรวม สรุป
3. ร่วมรับผิดชอบการจัดการแลกเปลี่ยนในเวทีให้เป็นไปตามกำหนด
4. ค้นหาความคิดร่วมของกลุ่ม

- ช่วยกันกำหนดกิจกรรมที่เป็นความคิดเห็นร่วมมอบหมายภาระกิจ นำไปสู่การปฏิบัติ

เวทีประชาคมมีประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นเวทีที่ใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของชาวบ้าน ทำให้คนในชุมชนมีความรู้ที่กว้างขวาง และทันต่อเหตุการณ์เพิ่มขึ้น
2. เป็นเวทีที่ทำให้ชาวบ้านได้แลกเปลี่ยนสภาพปัญหา จุดอ่อน จุดแข็งของโครงการ หรือกิจกรรมของชุมชน ทำให้เกิดการวางแผนแก้ปัญหาได้ทันที่
3. เป็นเวทีที่ทำให้ชาวบ้านมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน
4. เป็นเวทีที่สามารถพัฒนาศักยภาพในการตัดสินใจด้วยตนเองของชุมชน (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม, 2543)

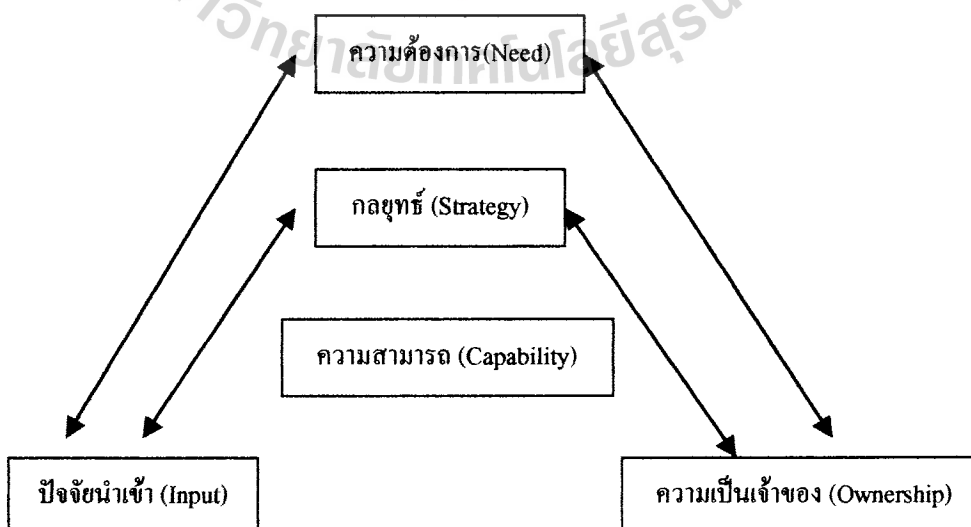
9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) หมายถึง รูปแบบการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรที่มีการจัดการทรัพยากรใช้ประโยชน์ที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างเหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดภาวะความเสี่ยงแก่คนรุ่นหลัง

การพัฒนาที่ยั่งยืน

1. ความอยู่อย่างยืนยาว (Perpetuity)
2. ความเหมาะสม (Optimization)
3. การจัดการ (Management)
4. การพัฒนาที่ยั่งยืน (Boundary)

แผนภูมิที่ 2.1 รูปแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน

(พระธรรมปิฎก , 2544)

9.6 ธุรกิจชุมชน

ธุรกิจชุมชนคือ กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจกรรมหรือช่วยดำเนินงานบางส่วนหรือทั้งหมด โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มีการเรียนรู้ และการจัดการร่วมกันเพื่อดำเนินการในกิจกรรมการผลิต การแปรรูป การค้า และการบริการที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน อันนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดี และการพัฒนาที่ยั่งยืน

ลักษณะของธุรกิจชุมชน โดยทั่วไปมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นธุรกิจขนาดเล็ก ที่มีความคล่องตัวในการบริหาร
2. รายได้จากยอดขายในระยะเริ่มต้นไม่มากนัก
3. ต้นทุนในการดำเนินกิจกรรมต่ำ
4. การติดต่อ และการให้บริการกับลูกค้าเป็นไปอย่างใกล้ชิด
5. การเริ่มต้นธุรกิจทำได้ง่าย

ธุรกิจชุมชนก็เหมือนกับธุรกิจทั่วไป ที่มีการจัดแบ่งธุรกิจออกเป็นประเภทตามการประกอบการ 4 ประเภท คือ ธุรกิจการผลิต ธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจค้าส่ง และธุรกิจบริการ

ธุรกิจชุมชนมีความสำคัญ และมีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม แต่บทบาทของธุรกิจชุมชนในการพัฒนาจะแตกต่างกันไปตามประเภทของธุรกิจนั้น ๆ ธุรกิจชุมชนมีความสำคัญหลายประการ ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้มีการประกอบการ
2. ก่อให้เกิดการว่างงาน
3. ส่งเสริมพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม
4. สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน
5. ลดปัญหาสังคมที่เป็นภัยคุกคามประเทศชาติ

การสร้างจิตสำนึกการจัดการธุรกิจชุมชน ต้องสร้างจิตสำนึกที่ดีด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การสร้างจิตสำนึกต่อลูกค้าหรือผู้บริโภค ให้มีความสำคัญกับลูกค้าทุกระดับ และให้ระลึกเสมอว่า”ลูกค้าคือผู้นำซึ่งความมั่งคั่ง เติบโตและยั่งยืนของธุรกิจชุมชน”
2. การสร้างจิตสำนึกต่อสมาชิกและชุมชน เสริมสร้างความสามัคคีภายในกลุ่ม ให้มีความเหนียวแน่น โดยให้คงความเป็นกลุ่มของธุรกิจชุมชน
3. การสร้างจิตสำนึกต่อผู้สนับสนุนปัจจัยการผลิตหรือเครือข่ายธุรกิจชุมชน สนับสนุนให้มีการผลิตวัตถุดิบ หรือปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ
4. การสร้างจิตสำนึกต่อสถาบันหรือหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน น้อมรับความช่วยเหลือจากสถาบันหรือหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน

5. การสร้างจิตสำนึกต่อช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า ที่ผลิตจากธุรกิจชุมชน ผ่านช่องทางตรง (ตัวแทนคนกลาง :Agent Middlemen) และ โดยทางอ้อม (พ่อค้าคนกลาง:Merchant Middlemen)
6. การสร้างจิตสำนึกต่อสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สร้างจิตสำนึก โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทั้งในชุมชนของตนเอง และ ชุมชนอื่น
7. การสร้างจิตสำนึกต่อสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2542)

9.7 หนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก

กองทุนหมู่บ้าน”ชุมชนวัดบูรพ์”เพื่อใคร

ข้าพเจ้ามีเรื่องจะร้องเรียน เรื่อง “กองทุนเงินล้าน” ของชุมชนวัดบูรพ์ ข้าพเจ้าไม่เข้าใจว่า กองทุนเงินล้านนี้ไว้ช่วยเหลือหรือว่ามีไว้จุดริคคนจน

ที่ชุมชนวัดบูรพ์ จัดสรรเงินกู้ ให้แค่คนรวย คนมีเงิน และพวกพี่น้องของผู้มีอำนาจในชุมชนเท่านั้นหรือ ไม่ก็พวกเดียวกันกับผู้มีอำนาจในชุมชนรวมไปถึงผู้ที่ไม่ทำมาค้าขายจริง ๆ

บางคนก็กู้เอาไปเล่นการพนัน บางคนก็กู้เอาไปปล่อยดอกเบี้ย โดยคิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 10 บ้าง ร้อยละ 20 บ้าง

ยอดกู้ก็ไม่เท่ากัน ใครเป็นพวกผู้มีอำนาจในชุมชน ก็จะกู้ได้คนละ 15,000-20,000 บาท ส่วนผู้ที่ทำมาค้าขายต้องการเงินทุนจริงๆ กลับกู้ได้เพียงคนละ 5,000-10,000 บาทเท่านั้น

และถ้าเดือนไหนส่งเงินไม่ทัน หรือส่งช้า จะถูกคิดดอกเบี้ยวันละ 0.50 บาท ต่อจำนวนเงินกู้ โดยไม่มีการผ่อนผัน แต่เมื่อนำเงินไปฝากส่ง ก็ไม่วยถูกคิดค่าส่งอีกครั้งละ 10 บาทต่อคน

และคนไหนที่กู้ได้ 5,000-10,000 บาท ก็ต้องเสียค่าอากรแสตมป์คนละ 30 บาท แต่ถ้าเป็นพวกเดียวกันที่กู้ได้ 15,000-20,000 บาท เสียค่าอากรแสตมป์เพียงคนละ 20-25 บาทเท่านั้น

แล้วอย่างนี้จะหาความยุติธรรมได้จากไหน ใครช่วยได้บ้าง (คม ชัด ลึก 26 มิ.ย. 2545)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความจริง 4 ประการ ดังที่ระบุไว้แล้วในวัตถุประสงค์ในบทที่ 1 เพราะฉะนั้นในบทที่ 3 จึงมี 6 ด้าน ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รูปแบบการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นการประเมินเชิงระบบ (System Approach) มุ่งถึงผลที่ได้จากโครงการและพยายามหาความเกี่ยวข้องกับรูปแบบแผนงานที่วางในโครงการกับตัวชี้วัดต่าง ๆ ข้อมูลต่าง ๆ ผลที่ได้จากโครงการจะต้องวัดได้ในเชิงปริมาณและหาสาเหตุที่เป็นเรื่องของเหตุและผล นิยมใช้ในการวัดผลโครงการทางด้านบริการสังคม

ความหมายของการประเมินในทัศนะของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) กล่าวถึงความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่”

รูปแบบของการประเมินแบบ (CIPP Model)

การประเมินแบบ (CIPP Model) เป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการซึ่งมีลักษณะเป็นการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของโครงการ เพื่อนำผลไปปรับปรุง กิจกรรม การวางแผนโครงการ ได้อย่างทันท่วงที และมีการประเมินรวมสรุปโครงการเพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

แบบจำลองซีพีจะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. การประเมินบริบท หรือ สภาพแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินสภาวะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมิน โดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมิน เพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ และสอดคล้องกับความต้องการของสถานการณ์

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่า ข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของ โครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

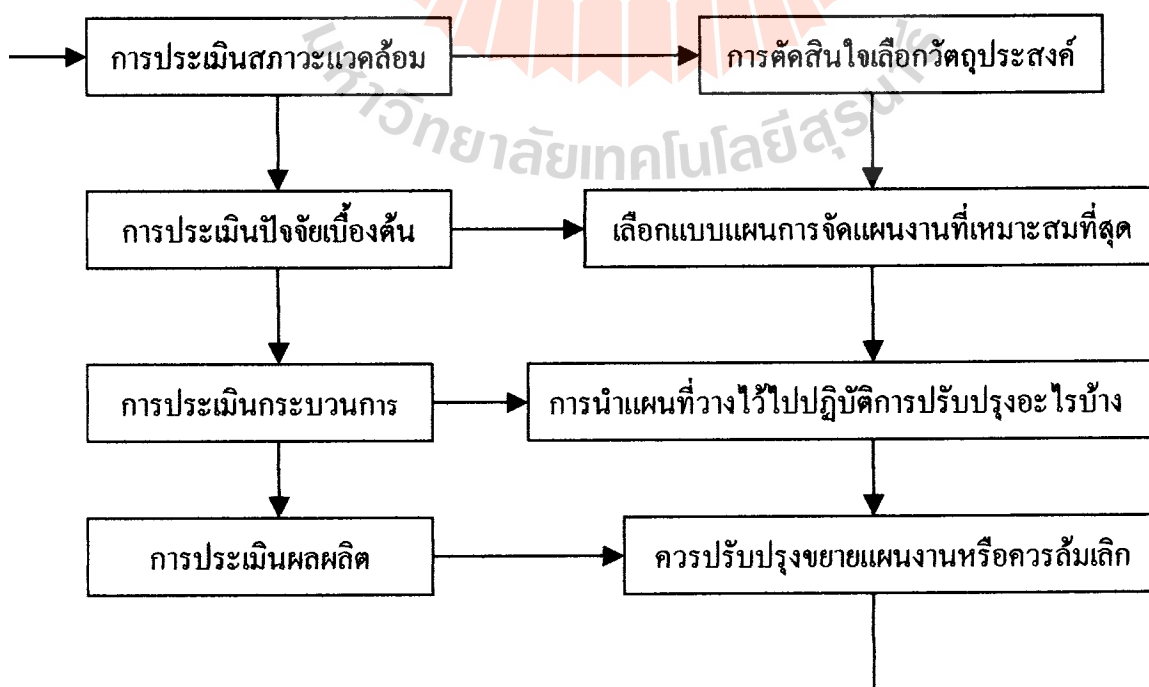
- 2.1 ความสามารถของหน่วยงาน หรือ ตัวแทนในการจัด โครงการ
- 2.2 ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของ โครงการ
- 2.3 การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ

- 3.1 เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือ การดำเนินการ ตามขั้นตอนที่วางไว้
- 3.2 เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
- 3.3 เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

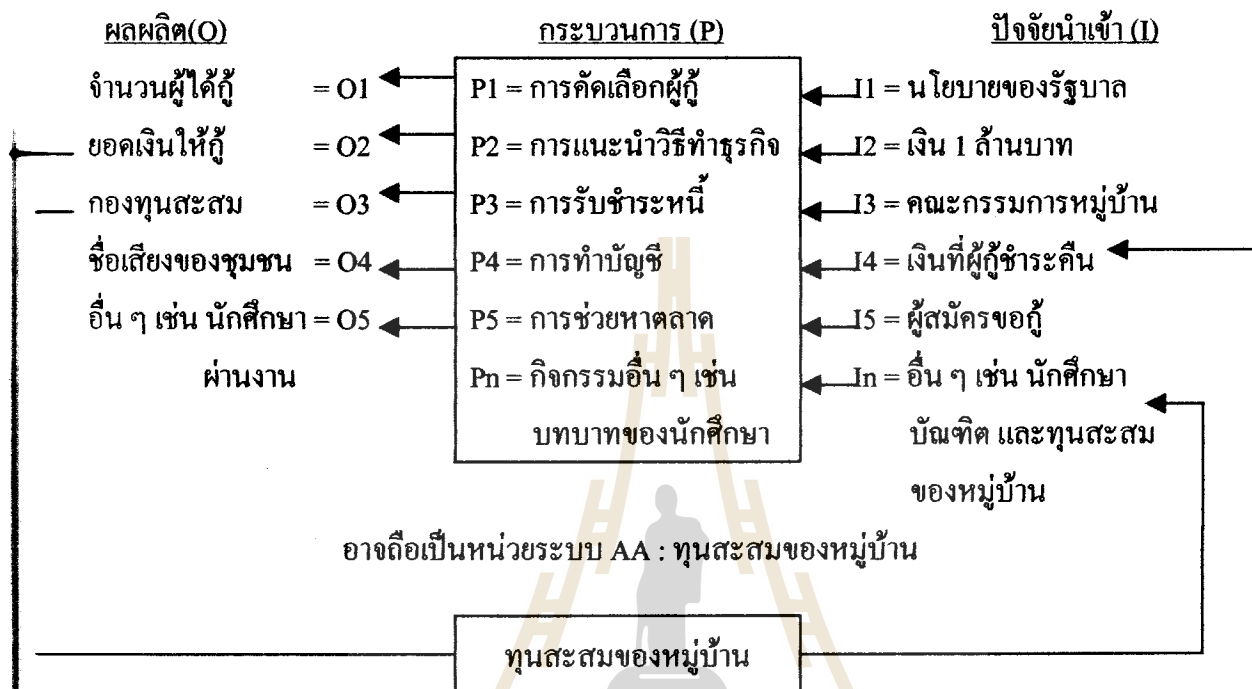
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ โดยเฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของ โครงการเท่านั้น แต่ยังคงมีความจำเป็นยิ่งในระหว่าง การปฏิบัติตาม โครงการด้วย

แผนภูมิที่ 3.1 สรุปความสัมพันธ์ของประเภทการประเมินและประเภทของการตัดสินใจ

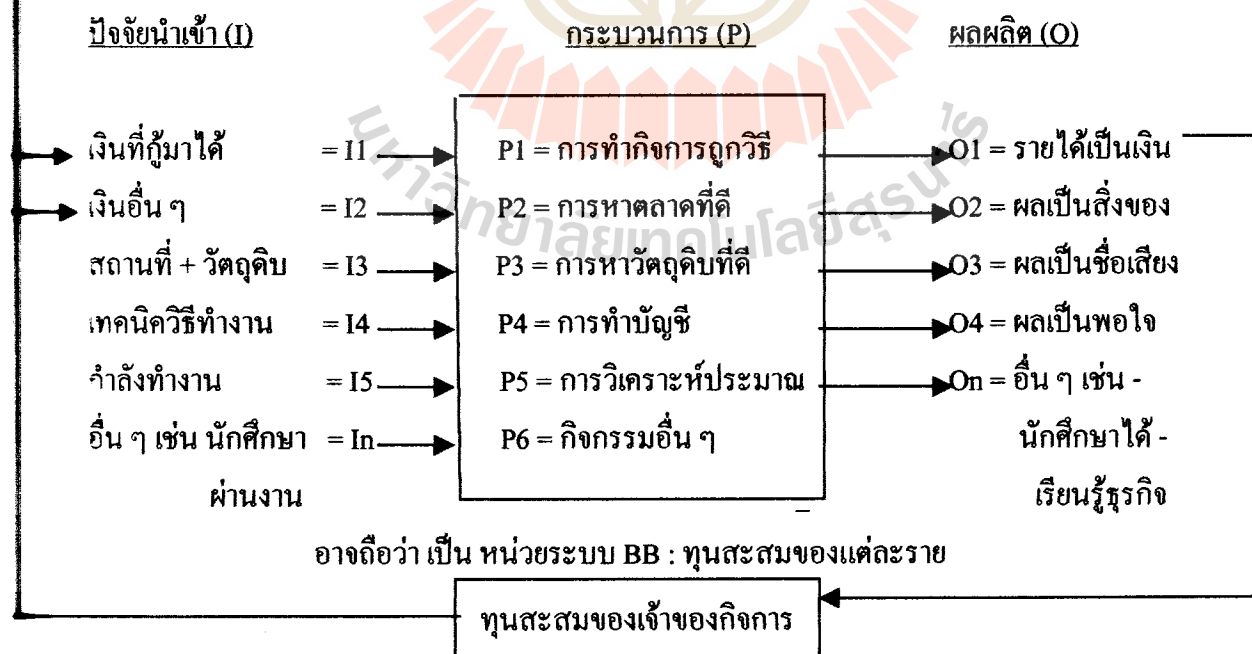

แผนภูมิที่ 3.2 แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ชีพโมเดล” ซึ่งมี ส่วนประกอบดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้แต่ละราย (B1...Bn)

บริบท (C)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สมาชิก (ผู้กู้) กองทุน ชุมชนวัดบูรพ์ จำนวน 64 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sampling Group) ได้จากการสุ่มตัวอย่าง (Simple Random Sampling) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan สมาชิก (ผู้กู้) กองทุนชุมชนวัดบูรพ์ จำนวน 64 คน ได้กลุ่มตัวอย่างสมาชิกกองทุนจำนวน 55 คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล (CIPP Model)

ตัวชี้วัดในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ประกอบด้วย

ตัวชี้วัดหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการ และ แนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบด้วย 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) ของหน่วยระบบ A แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน, ป่าไม้, สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และ ตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ความยากจนของประเทศ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม และ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคน เรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท
7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ
8. อื่น ๆ

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของชุมชน สภาพป่า และหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในชุมชน และตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร. 1

ตัวชี้วัดระดับท้องถิ่น ประกอบไปด้วย ตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน
2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า ของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
- 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการ ของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วย ตัวแปรดังต่อไปนี้

- 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
- 3.2 การทำบัญชี
- 3.3 การดำเนินการหลังให้กู้เงิน
- 3.4 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี
- 3.5 การรับชำระหนี้

4. ตัวชี้วัดผลผลิต ของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลผลิตโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร

- 4.1.1 จำนวนผู้กู้
- 4.1.2 ยอดเงินที่ให้กู้
- 4.1.3 จำนวนผู้ชำระเงินกู้ตามกำหนด
- 4.1.4 ยอดเงินชำระคืนตามกำหนด

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- 4.2.1 จำนวนผู้ที่กู้ได้
- 4.2.2 จำนวนเงินฝากสะสม (ความเคลื่อนไหว ณ เดือน สิงหาคม)
- 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
- 4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- 4.3.1 กรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4.3.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4.3.3 นักศึกษาบัณฑิตกองทุน

ตัวชี้วัดหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วย ตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) ของหน่วยระบบ B แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของชุมชน สภาพบ้านและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในชุมชน และตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร. 1 ตัวชี้วัดระดับท้องถิ่น ประกอบไปด้วย ตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน
2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม

1.2 บริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
2. ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
3. หนี้สินธนาคารของผู้กู้
4. หนี้ภายนอกนอกระบบของผู้กู้
5. อาชีพหลักของผู้กู้
6. รายได้ของครอบครัว
7. ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วย ตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
- 2.2 จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้
- 2.3 สถานที่ และ วัตถุประสงค์
- 2.4 ความรู้ และ ทักษะ ในการประกอบอาชีพ
- 2.5 จำนวนแรงงาน
- 2.6 วัสดุอุปกรณ์

3. ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 3.1 การหาตลาดที่ดี

3.2 การหาวัตถุประสงค์ที่ดี

3.3 การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน

3.4 การวิเคราะห์ประเมิน

4. ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) ของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Direct Impact)

4.1.1 รายได้เป็นเงิน

4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่ของ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจกรรมด้วยเทคนิคที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง

4.3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้นมีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วยการแจกแจงตัวแปร และ ลักษณะของค่าของตัวแปร

ต่อไปนี้เป็นรายการตัวแปรที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ประการของการทำสารนิพนธ์ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 ของสารนิพนธ์เล่มนี้ บรรดาตัวแปรที่ปรากฏในตอนนี้ ส่วนใหญ่ได้มาจากการนำเอาตัวชี้วัดการประเมินโครงการ มาแจกแจงเรียบเรียงใหม่ และจะมีตัวแปรใหม่ ๆ บางตัวเพิ่มขึ้น เพื่อตอบคำถามที่เพิ่มขึ้น พร้อมกันนี้จึง แสดงลักษณะของค่าของตัวแปร เพื่อความสะดวกแก่การเก็บข้อมูล และ เขียนสรุปผล

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อเพียงใดอันได้แก่

1.1 การเกิดกองทุน

ตารางที่ 3.1

ตัวแปร	ลักษณะค่า
1. การมีกองทุนหมู่บ้าน	- มีกองทุนอยู่แล้วก็กองทุน - มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้าน - รวมเงิน 1 ล้านบาทสมทบกับกองทุนหนึ่งกองทุนใด
2. การมีความเข้าใจเกี่ยวกับ กองทุนหมู่บ้าน	- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน - มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ - อื่น ๆ ใน บร.3
3. ทักษะคิดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน	- มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน - มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพ และรายได้ - อื่น ๆ ใน บร.3
4. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน	- มีการพัฒนาอาชีพ - มีการสร้างงาน - มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน
5. แนวโน้มความเข้มแข็ง และ อยู่นรอดของกองทุน	- มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน - มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน - อื่น ๆ ในรายงาน บร.2 (ข้อ 1-12)
6. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน	- จำนวนสมาชิกกองทุน - จำนวนเงินออม และ เงินทุน - ยอดคงเหลือของกองทุน 1 ล้านบาท

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน

ตารางที่ 3.2

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. คณะกรรมการบริหารกองทุน	- มีจำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน - จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน - มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน
2. ระเบียบการบริหารกองทุน	- มีระเบียบการบริหารกองทุน

	- มีการร่วมกันสร้างตามระเบียบ
3. การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร	- มีการประชุมของคณะกรรมการ - มีการรับสมัครสมาชิก - มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน - มีการรับฝากเงิน - มีการระดมเงินฝาก
4. การคัดสรรเงินกู้	- มีระเบียบการกู้และขอกู้ - มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย - จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่มีความไม่พอใจกับการพิจารณาเงินกู้
5. มีการจัดสรรผลประโยชน์	- จำนวนยอดกองทุนสะสมจาก 1 ล้านบาท - จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ

1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง

ตารางที่ 3.3

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้กู้
3. มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งตนเอง	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง
4. มีการปฏิบัติในเรื่องการพึ่งตนเอง	- มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ
5. มีความเข้าใจในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

	ถิ่น
6. มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินงานของผู้

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

หมายเหตุ ภูมิคุ้มกันเศรษฐกิจและสังคมในที่นี้ หมายถึงถึงศักยภาพ และ แนวโน้มที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อ หรือ เป็นทาสทางเศรษฐกิจ และ สังคมแก่นายทุน หรือ ผู้ปองร้าย หรือ ภัยจากธรรมชาติที่อาจจะมีมาในอนาคต

ตารางที่ 3.4

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับของกองทุนโดยรวม	- มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มิใช่เงินที่รัฐบาลให้ยืม - มีความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเองถ้าผู้ใช้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้ มิใช่รอรัฐบาลจัดการ - สมาชิกเห็น โอกาสในการใช้กองทุนที่ถูกต้อง
2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้ดูแลคน	- ผู้ดูแลแต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยไม่กู้หนี้จากแหล่งที่ดอกเบี้ยแพง - ผู้ดูแลแต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยใช้หลักการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี - ผู้ดูแลแต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยคำนึงถึงการบริโภคเอง และมีตลาดที่แน่นอน

1.4 การมีศักยภาพ และความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตารางที่ 3.5

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. ศักยภาพเดิมของบริบทมีมากน้อยเท่าใด	- จำนวนประชากร - อาชีพครั้งแรกของประชากร - ถนน

	- ไฟฟ้า - ประปา
2. การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมา มีศักยภาพในด้านต่าง ๆ	
2.1 ทุนด้านการเงิน	- จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน - จำนวนกลุ่มต่าง ๆ และ จำนวนเงิน
2.2 ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ	- จำนวนและลักษณะประชากร - การประกอบอาชีพ
2.3 ทุนทางวัฒนธรรมประเพณี	- จำนวนวัด - การใช้ภาษาพื้นบ้าน
2.4 ทุนทางปัญญา	- จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน - จำนวนผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ
3. มีความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้	
3.1 รับจ้าง	} - ในแบบ บร. 4 ข้อ 5 - จำนวนผู้ที่ดำเนินกิจการอย่างยั่งยืน
3.2 ค้าขาย	
3.3 การเกษตร	
3.4 การบริการ	

วัตถุประสงค์ประการที่ 2 การทราบว่ามิใช่ปัจจัยด้านบวก และ ด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุน หรือ ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน 1.1-1.5 ข้างต้น

ตารางที่ 3.6

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	- มีใครบ้างมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนมีจำนวนมากน้อยเพียงใด
2. มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน	- จำนวนกองทุนเดิมในหมู่บ้าน - จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้าน
3. มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน	- จำนวนกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

ตารางที่ 3.7

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีการสนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน
2. มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่พอใจในการตัดสินใจ
3. ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน

วัตถุประสงค์ประการที่ 3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

ตารางที่ 3.8

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน	- มีองค์กรผู้ประกอบการอาชีพเดียวกัน - มีองค์กรผู้ประกอบการอาชีพเสริม
2. มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน	- มีหน่วยองค์กรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต - มีการจัดตั้งองค์กรแหล่งความรู้ในชุมชน
3. มีองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมกับองค์กรภายในชุมชน	- มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ - มีการจำหน่ายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ที่เชื่อมกับตำบลอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ประการที่ 4 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ตารางที่ 3.9

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
ความเข้มแข็งของชุมชน	ลักษณะของตำบลในตัวแปรใน บร.2
1. มีความสามัคคี	
2. มีความซื่อสัตย์	
3. ยกย่องคนทำดี	
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกัน และ กัน	
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	
6. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	

7. มีอาชีพสามารถหาเลี้ยงครอบครัว	ลักษณะของค่าบนตัวแปรใน บร.2
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	
10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และ ผู้ด้อยโอกาส	
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	
12. มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก	

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนในท้องถิ่น

ตารางที่ 3.10

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
ความเข้มแข็งของชุมชน	- สรุปประเด็นต่าง ๆ ตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น ตามแบบรายงาน บร. 7

4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลแล้วจึงนำมาจัดให้เป็นระบบ เพื่อบรรยายความหมายข้อมูล โดยอาศัยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน)
2. แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
3. แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง)
4. แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
5. แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง)
6. แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมือง)
7. แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
8. แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
9. แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

10. แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชน)
11. แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกกรณี)
12. แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเริ่มต้น ตั้งแต่ การระบุประเด็นที่
ต้องการเก็บรวบรวม การจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ และมีการกำหนดตัวชี้วัดที่ต้องการประเมิน
มีวิธีการดังนี้

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในชุมชน เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้ประเมินเข้าร่วม
เป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มเป้าหมาย แล้วดำเนินการเก็บข้อมูล โดยที่กลุ่มเป้าหมาย
ทราบว่าตนเองกำลังถูกเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การสัมภาษณ์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเป็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดประเด็นหลัก
ที่จะใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ประเมินสามารถกำหนดคำถาม ได้อย่างยืด
หยุ่นตามวุฒิภาวะของผู้ให้การประเมิน และตามสถานะการณ์
3. การรวบรวมข้อมูลเอกสาร เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียด โครงการ แผนการ
ดำเนินงาน ข้อมูลบันทึกการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรอบข้อมูลที่ต้องการคิด
ตามประเมินผล (รายละเอียดอยู่ในบทที่ 2)
4. การจัดเวทีประชาคม เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน
จำนวน 7-8 คน มาร่วมแสดงความคิดเห็นในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒน
ธรรม โดยมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น และปฏิกิริยาของสมาชิกของกลุ่ม
เป้าหมายระหว่างการแสดงความคิดเห็น ที่จะนำไปใช้ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล
5. การเก็บข้อมูลตามแบบ บร. 1-12

ตารางที่ 3.11

ตัวชี้วัด	เครื่องมือ	การเก็บรวบรวมข้อมูล
L ตัวชี้วัดบริบท	1. บร.1	1. การสังเกต
	2. บร.2	2. การสัมภาษณ์
	3. บร.7	3. การรวบรวมข้อมูล เอกสาร
	4. บร.11	4. การจัดเวทีประชาคม
	5. บร.12	
2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า	1. บร.3	1. การสัมภาษณ์

	2. บร.9	2. การรวบรวมข้อมูล เอกสาร
๕. ตัวชี้วัดกระบวนการ	1. บร. 4	1. การสัมภาษณ์
	2. บร. 5	2. การรวบรวมข้อมูล เอกสาร
	3. บร. 8	3. การจัดเวทีประชาคม
๔. ตัวชี้วัดผลผลิต	1. บร. 6	1. การสัมภาษณ์
	2. บร. 4	
	3. บร. 8	2. การรวบรวมข้อมูล เอกสาร
	4. บร. 10	3. การจัดเวทีประชาคม
	5. บร. 11	
	6. บร. 12	

๖. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดทำเป็นระบบ ระเบียบ โดยการรวบรวมข้อเท็จจริง หรือความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อหาข้อสรุปของข้อมูล โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ โดยการใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับของข้อมูลประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลข แล้วสรุปโดยใช้ค่าสถิติ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้ แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

สถิติที่นำมาใช้ ได้แก่

1. การแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นค่าสถิติที่แสดงจำนวน ในลักษณะของความถี่ของข้อมูลที่เกิดขึ้นในแต่ละสถานการณ์

2. ค่าร้อยละ (Percentage) เป็นค่าสถิติพื้นฐานที่นำมาเปรียบเทียบกัน ที่แสดงว่ากลุ่มเป้าหมายคิดเป็นเท่าไร โดยอาศัยฐานข้อมูลที่มีฐานเท่ากับ 100 หน่วย มีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มเป้าหมาย}}{\text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}} * 100$$

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ หรือความคิดเห็น ในประเด็นที่กำหนดอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นข้อความที่ได้จากแบบสอบถาม การบันทึกผลการสัมภาษณ์ หรือจากการสังเกต โดยการนำข้อมูลมาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. กำหนดนิยามอย่างกว้าง ๆ สำหรับปรากฏการณ์ที่มุ่งอธิบาย
2. ระบุข้อสมมุติฐานนำทางที่ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์เบื้องต้น
3. เปรียบเทียบปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของปรากฏการณ์ที่ใกล้เคียงและมีคำอธิบายอยู่แล้ว
4. ถ้าสมมุติฐานไม่สอดคล้องกับข้อมูลในการวิเคราะห์อาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนข้อสมมุติฐานได้
5. ถ้าพบปรากฏการณ์ที่ขัดแย้งกันหลังการวิเคราะห์จะต้องมีการปรับเปลี่ยนข้อสมมุติฐานใหม่
6. กระบวนการในขั้นตอนที่ 5 ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งได้ข้อสรุปของปรากฏการณ์โดยไม่มีข้อขัดแย้ง

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนชุมชนวัดบูรพ์ ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิพพี โมเดล (CIPP Model) เป็นการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการ ทั้ง 4 ประการ โดยมีเนื้อหาแบ่งออกได้เป็น 6 ตอน ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชนวัดบูรพ์
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ อัน ได้แก่

5.1 การบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อของกองทุนชุมชนวัดบูรพ์

5.2 ปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุน และปัจจัยด้านลบที่ขัดขวาง การบรรลุเป้าหมาย

กองทุน

5.3 การเกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

5.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

โดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้น สำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมิน ไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า “ดี-เลว” ก็จะนำเสนอข้อมูล สภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจที่เริ่มขึ้น สิ่งที่แสดงให้เห็นชัดเจนอย่างหนึ่ง คือ ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยได้ลดน้อยถอยลงไป ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้นำข้อมูลออกมายอมรับเองถึงความอยู่ดีมีสุขของคน ไทยว่า หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ความอยู่ดีมีสุขของคน ไทยโดยรวมลดลง โดยมีสาเหตุมาจากการว่างงาน ความไม่มั่นคงในการทำงาน คนยากจนมีเพิ่มขึ้น ความแตกต่างระหว่างรายได้สูงขึ้นและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีน้อยลง

บทสะท้อนถึงความอยู่ดีมีสุขของคนไทยที่ถดถอยเนื่องมาจากวิกฤตเศรษฐกิจ มีอีกตัวอย่างหนึ่งในเรื่องของคนยากจน เพราะก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ สัดส่วนคนยากจนมีอยู่ร้อยละ 11.4 หรือประมาณ 6.8 ล้านคนในปี 2539 แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ สัดส่วนคนยากจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13 หรือ 7.9 ล้านคนในปี 2541 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15.9 หรือ 9.9 ล้านคนในปี 2542 ก่อนจะเริ่มลด

ลงเมื่อเศรษฐกิจส่งสัญญาณฟื้นตัวทำให้คนยากจนในปัจจุบันมีประมาณ 8.2 ล้านคนหรือร้อยละ 13 สำหรับวิกฤตเศรษฐกิจได้ส่งผลกระทบต่อคนชนบทสูงกว่าคนในเมืองและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภาคที่มีปัญหาความยากจนมากที่สุดมาอย่างต่อเนื่อง

ส่วนระดับรายได้ของคนไทย ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจได้ปรับลดลงชัดเจน โดยก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ รายได้เฉลี่ยที่แท้จริงของคนไทยต่อเดือนต่อคนอยู่ที่ 6,070 บาท ได้ปรับลดลงเหลือ 5,568 บาท ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจและเริ่มกลับมาดีขึ้นเล็กน้อย ในปี 2544 ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อคนที่ 5,766 บาท ขณะที่คนไทยก็มีการปรับลดการใช้จ่ายลงร้อยละ 3.5 ต่อปี ด้านการกระจายรายได้ยังมีความเหลื่อมล้ำกันมาก ซึ่งในช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ช่องว่างของรายได้ก็มีมากอยู่แล้ว แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ช่องว่างรายได้ยิ่งเพิ่มขึ้นอีก โดยกลุ่มคนจนสุคร้อยละ 20 แรก ยังมีส่วนแบ่งรายได้ของประเทศต่ำมากเพียงร้อยละ 4.2 ขณะที่คนรวยสุคร้อยละ 20 แรกมีรายได้เกินกว่าครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 55.4 ของรายได้ทั้งหมด (BOT.WWW.2545)

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กำหนดวงเงินให้ความอนุเคราะห์แก่ SMEs ภายใน วงเงินประมาณ 42,000 ล้านบาท ด้วยการรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินของผู้ประกอบการผ่านธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม นั้น ณ สิ้นเดือนกุมภาพันธ์ 2543 ธนาคารแห่งประเทศไทย(ธปท.) ได้อนุมัติสินเชื่อแก่ SMEs ภาคการผลิตผ่านสถาบัน การเงินดังกล่าวแล้วจำนวน 3,505 ราย รวมเป็นวงเงินทั้งสิ้น 15,747.6 ล้านบาท เทียบกับเมื่อสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ 2542 ที่มีจำนวนเพียง 221 ราย วงเงินอนุมัติรวม 1,265.5 ล้านบาท ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการที่ ธนาคารแห่งประเทศไทย(ธปท.) ได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์ต่างๆ ในการให้ความอนุเคราะห์รวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้นทั้งแก่ ผู้ประกอบการและสถาบันการเงิน อาทิ การลดเอกสารที่จะต้องส่งให้ ธนาคารแห่งประเทศไทย(ธปท.) เป็นต้น ซึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทย(ธปท.) ได้ดำเนินการติดต่อกันมาตั้งแต่ปลายปี 2541 จนถึงปัจจุบันประเภทอุตสาหกรรมที่กิจการ SMEs ได้รับอนุมัติวงเงินช่วยเหลือมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม ยางและผลิตภัณฑ์พลาสติก และผลิตภัณฑ์สิ่งทอ

นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทย(ธปท.) ยังได้ให้ความอนุเคราะห์ SMEs ผ่านบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยอีกจำนวน 7,200 ล้านบาท ซึ่งขณะนี้บริษัท ได้อนุมัติวงเงินให้กู้ยืมแก่ SMEs ครบวงเงินแล้ว โดยมี SMEs ได้รับความอนุเคราะห์ทั้งสิ้น 631 ราย และสำหรับปี 2543 ธปท. ได้จัดสรรวงเงินใหม่ให้แก่บริษัทเพื่อให้กู้ยืมแก่ SMEs เพิ่มเติมอีกจำนวน 9,000 ล้านบาท (BOT.WWW.2543)

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) วิจัยพบว่า ในช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ดัชนีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับร้อยละ 69.48 และในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจและหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ลดลงเหลือร้อยละ 66.65 แม้ระดับความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้น แต่ก็ยังต่ำกว่าช่วงก่อนเกิดวิกฤต โดยอยู่ในระดับ 68.75 ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจลดลงเนื่องจากภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจลดลงเพราะการขาดดุลการค้าและปัญหาหนี้สาธารณะ เศรษฐกิจไทยปรับตัวไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงภายนอก ทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันลดลง โดยดุลการค้าในปี 2539 เกินดุลร้อยละ 1.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ แต่กลับมาเปลี่ยนเป็นขาดดุลร้อยละ 1.9 ของจีดีพีในปี 2542-2545 ขณะที่หนี้สาธารณะเพิ่มจากร้อยละ 14.9 ของจีดีพีในปี 2544 (MCOT.WWW.2545)

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน

สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบันมีปัญหาต่าง ๆ รุมเร้า เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ทรัพยากรธรรมชาติ สรุปได้ดังนี้

ปัญหาสุขภาพจิตและปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาใหญ่ของคนไทยในช่วงที่ผ่านมา สัดส่วนของอาชญากรรมต่อประชากรได้เพิ่มขึ้นจาก 1,300 คดีในปี 2539 เป็น 1,700 คดีในปี 2543 โดยเป็นคดีที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ ถึงหนึ่งในสี่ของคดีทั้งประเทศ ขณะที่ปัญหาสุขภาพจิตแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว เพิ่มขึ้นจาก 2,800 คดีในปี 2539 เป็น 4,300 คดีในปี 2543 และน่าเป็นห่วงว่าผู้ถูกจับกุมในคดีอาชญากรรมมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเด็กและเยาวชน โดยมีแนวโน้มที่เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จะเสพยาเสพติดมากขึ้น

ในด้านของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังคงมีปัญหาความเสื่อมโทรมอยู่มาก โดยเฉพาะป่าไม้ถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยปีละ 2.4 ล้านไร่ ทรัพยากรป่าและน้ำมีแนวโน้มขาดแคลนมากขึ้น เนื่องจากความต้องการขยายตัวเพิ่มขึ้น ส่วนมลพิษและสิ่งแวดล้อมมีปัญหารุนแรงเฉพาะในเขตเมืองใหญ่ ทั้งมลพิษทางอากาศ การจราจรแออัด ปริมาณขยะและกากของเสีย ฯลฯ

สุขภาพอนามัยของคนไทยแข็งแรงขึ้น โดยการเจ็บป่วยลดลงแต่ยังมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการทำลายสุขภาพ โดยภาวะความเจ็บป่วยลดลงจากร้อยละ 23.1 ในปี 2534 เหลือร้อยละ 15.1 ในปี 2544 การขาดสารอาหารของประชากรกลุ่มต่าง ๆ ลดลง แต่คนไทยส่วนใหญ่ยังขาดการป้องกันรักษาสุขภาพ ขาดการออกกำลังกายและแนวโน้มสุขภาพจิตแย่ลงเพราะปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่รุมเร้า ขณะที่คนไทยได้รับการคุ้มครองสุขภาพแล้วเกือบร้อยละ 80

ด้านการศึกษา คนไทยได้รับโอกาสขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.1 ในปี 2535 เป็นร้อยละ 7.8 ในปี 2543 แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือการพัฒนาการเรียนรู้อของคนไทยให้คิดเป็นทำเป็นยังมีน้อย รวมทั้งปัญหาคุณภาพการศึกษา

ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยของคนไทยดีขึ้น โดยความมั่นคงด้านที่อยู่และสาธารณูปโภคของคนไทยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 58.6 เป็นร้อยละ 72.7

ดัชนีขีดความสามารถในการแข่งขันจากผลสำรวจของไอเอ็มดี ระบุว่าไทยมีความสามารถในการแข่งขันอยู่ในอันดับท้าย ๆ เมื่อเทียบกับประเทศในเอเชีย จะดีกว่าเพียงฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซียเท่านั้น (MCOT.WWW.2545)

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

นับตั้งแต่รัฐบาลประกาศเปลี่ยนแปลงนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนจากระบบตะกร้าเงินไปสู่ระบบลอยตัวค่าเงินบาท ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 เป็นจุดใหญ่ที่มีการระบุว่า นำไปสู่วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับคนไทย นับจนถึงปัจจุบันเป็นเวลาเกือบ 5 ปีแล้ว ที่คนไทยเผชิญกับวิกฤตดังกล่าว แม้ในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมาจะเริ่มเห็นการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจกลับมาอีกครั้ง แต่หากเทียบกับการหดตัวของเศรษฐกิจก่อนหน้านี้ ก็ยังเทียบกันไม่ได้

ทั้งนี้ ตัวเลขดัชนีความอยู่ดีมีสุขของคนไทยที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(สศช.)เปิดเผยออกมา พบว่า ช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ดัชนีความอยู่ดีมีสุขของคนไทยอยู่ที่ร้อยละ 77.1 แต่ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจทำให้ดัชนีโดยรวมลดลงเหลือร้อยละ 71.3 และแม้จะเริ่มฟื้นตัวดีขึ้นในปัจจุบัน แต่ก็ยังอยู่ต่ำกว่าช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ โดยอยู่ที่ระดับร้อยละ 72.1 และเมื่อลงไปสำรวจละเอียด พบว่า วิกฤตเศรษฐกิจทำให้ชีวิตการทำงานของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปมาก โดยก่อนเกิดวิกฤต ชีวิตการทำงานอยู่ที่ร้อยละ 79.8 และลดเหลือแค่ร้อยละ 38.4 ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ก่อนขยับขึ้นเล็กน้อยในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจที่ร้อยละ 50.3 แต่ก็ยังไม่ถึงระดับก่อนเกิดวิกฤต ขณะเดียวกันรายได้ที่แท้จริงของคนไทยก็ปรับลดลงในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจร้อยละ 6 โดยเฉพาะรายได้พิเศษ คือ โบนัส ค่าล่วงเวลาและรายได้อื่น ๆ ลดลงมากกว่าร้อยละ 20 และกลุ่มแรงงานที่ได้รับผลกระทบเรื่องรายได้มากที่สุด ได้แก่ แรงงานนอกระบบ แรงงานในภาคเกษตรและแรงงานที่มีการศึกษาดำ (MCOT.WWW.2545)

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความ ล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

จากสถิติโดยเฉลี่ยเกษตรกรรชาวนาทั่วประเทศที่เป็น “กระดุกสันหลังของประเทศ” มีไม่ต่ำกว่า 30 ล้านคน เรียกว่าคนไทยทั่วประเทศ ครั้งหนึ่งยึดอาชีพเพาะปลูกข้าว แต่หลังจากการที่รฟงคำบอกเล่าของเกษตรกรรชาวนาที่จังหวัดปทุมธานี ก็น่าตกใจไม่น้อยและเป็นห่วงถึงอนาคต “ลูกหลาน” ของรชาวนาทั่วประเทศ จะยังคงยึดอาชีพดังกล่าวต่อไปอยู่อีกหรือไม่

แม้ว่ารัฐบาลจะป่าวประกาศพยายามคั่นราคาขายข้าวเปลือกให้ได้ราคาสูงขึ้น เพื่อให้เกษตรกรพี่น้องเกษตรกรรชาวนาลืมตาอ้าปากและสามารถเลี้ยงครอบครัวให้อยู่รอดโดยไม่มีหนี้ไม่มี

สินนั้น แต่ในทางปฏิบัติจริงการขายข้าวเปลือกด้วยวิธีการจำหน่ายข้าวเปลือกไว้กับหน่วยงานของภาครัฐไม่ว่าจะเป็นองค์การคลังสินค้า(อ.ค.ส.)และองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร(อ.ต.ก.) โดยเกษตรกรจะขึ้นเงินภายใน 3-7 วันต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) ก็ยังมีความยุ่งยากในทางปฏิบัติอยู่บ้าง แต่ก็คิดว่าที่รัฐบาลไม่เข้ามาช่วยเหลือ

ทั้งนี้ การขายข้าวเปลือกผ่านพ่อค้าคนกลางที่เข้ามารับข้าวเปลือกถึงบ้านจะถูกหักค่าใช้จ่ายในการขนส่งประมาณเกวียนละ 200 บาท แต่เมื่อรัฐบาลมีโครงการจำหน่ายข้าวเปลือกโดยให้เก็บที่ยุ้งฉางของเกษตรกรเองได้จึงเป็นประโยชน์ต่อพี่น้องเกษตรกรชาวนาทั่วประเทศไม่น้อย และปัญหาอีกด้านหนึ่งคือปัญหาทางธรรมชาติฟ้าฝนที่ตกมาแต่ละปีสร้างปัญหาให้กับเกษตรกรไม่น้อย ในการที่ต้องเร่งเก็บเกี่ยวข้าวเปลือกก่อนกำหนด ทำให้ขายข้าวเปลือกในแต่ละปีได้ราคาไม่ดีเท่าที่ควร

ในอนาคตข้างหน้าอาชีพทำนาอาจสูญหายไปจากประเทศไทยไปก็ได้ เนื่องจากเด็กรุ่นใหม่คนที่ยังสนใจอาชีพกระดูกสันหลังของประเทศกันอยู่ เด็กรุ่นใหม่ต่างมองว่าการทำนาเหนื่อยเหน็ดเหนื่อยไม่สมกับที่ได้เรียนจบการศึกษาสูงมา ทำให้อนาคตการทำนาอาจสูญหายไปจากประเทศไทยได้

หากประเทศไทยไว้คนทำนาปล่อยให้อาชีพการทำนานั้นสูญหายไป เชื่อว่าต่อไปข้าวไทยซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนทั่วโลกอาจจะหันไปซื้อข้าวจากประเทศเพื่อนบ้านแทนก็ได้ จึงอยากให้รัฐบาลเร่งหาทางแก้ไขและหามาตรการจูงใจให้เด็กรุ่นใหม่ไม่ควรทอดทิ้งการทำนา อย่างมีแว่แต่มองด้านอุตสาหกรรมการลงทุนจากต่างประเทศมากเกินไปจนลืมไปว่า ประเทศไทยคือ อยู่ข้าวอยู่น้ำที่อยู่คู่กับคนไทยมาหลายร้อยปีมาแล้ว (MCOT.WWW.2545)

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวิวัฒนาการและสินค้าจากต่างประเทศ

ในปัจจุบันชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยถูกปลุกปั่นด้วยค่านิยมของโลกวัตถุนิยมการมีชีวิตอยู่ในห้างสรรพสินค้า ต้องกินน้ำอัดลม ต้องซื้อสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ อันจะเป็นมาตรฐานชีวิตของคนมีฐานะดีในสังคม ระบบการศึกษาของไทย ที่ดำเนินตามมาตรฐานการศึกษาสากล มีผลดีช่วยให้คนไทยคิดอย่างสากลมากขึ้น รู้เรื่องของฝรั่งมากขึ้น แต่ก็มีผลเสียทำให้คนไทยรู้เรื่องของคนไทยน้อยลง คนชนบทก็ถูกทำให้ลืมท้องถิ่น ไม่เห็นความสำคัญของท้องถิ่น หันมารับวัฒนธรรมเมือง เด็กหนุ่มสาวที่เข้ามาอยู่ในเมืองก็รับเอาค่านิยมแบบเมืองและดูถูกพื้นเพของตนเอง แต่เด็กหนุ่มสาวที่มาทำงานในเมืองนั้นก็ไม่นับสภาพเป็นสาวโรงงาน เป็นกรรมกร ทำงานหนักตลอดวัน ถ้ามีเงินเหลือก็ซื้อวัตถุตามค่านิยมของคนสมัยนี้

ประเทศไทยเร่งพัฒนาประเทศให้ทันสมัย เพราะนิยามคำว่า “พัฒนา” หมายถึง ความเจริญด้านวัตถุตามมาตรฐานโลกตะวันตก หากจะเปลี่ยนคำจำกัดความเสียใหม่ว่า ชีวิตที่อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขเป็นชีวิตที่ “พัฒนา” แล้วชีวิตไทยในอดีตก็นับเป็นชีวิตที่พัฒนามาก การมองชนบทว่า “ด้อยพัฒนา” จึงเป็นการใช้มาตรฐานทางวัตถุและมาตรฐานของโลกตะวันตกเป็นเครื่องตัดสิน

และคนไทยจำนวนหนึ่งก็หลงไปกับมาตรฐานนั้น ถ้าเพียงแต่สังคมไทยปัจจุบันจะมีค่านิยมที่ที่ยกย่องคนไทยที่อยู่อย่างเรียบง่ายและมีสุข สังคมไทยคงจะผ่านพ้นภาวะวิกฤตนี้ไปได้ (ศิราพร ณ ถลาง, 2538)

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

จังหวัดนครราชสีมา เป็นเมืองโบราณเมืองหนึ่งในอาณาจักรไทย แต่เดิมตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอสูงเนิน ห่างจากตัวเมือง ปัจจุบันประมาณ 31 กิโลเมตรเรียกว่า “เมืองโคราฆะปุระ” โคราฆ กับ เมืองเสมา ซึ่งทั้ง 2 เมือง เคยเจริญรุ่งเรืองในสมัยขอม แต่ปัจจุบันเป็นเมืองสร้างตั้งอยู่ริมลำตะคอง

สมัยกรุงศรีอยุธยา ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ มหาราช (พ.ศ. 2199 - 2231) โปรดให้สร้างเมืองโดยเอาเมืองเสมากับเมือง โคราฆะ ปุระ มาผูกเป็นนามเมืองใหม่ เรียกว่า “เมือง นครราชสีมา” แต่คนทั่วไปเรียกว่า “เมืองโคราช”

ชุมชนวัดบูรพ์ อยู่ในเขต เทศบาลเมือง นครราชสีมา ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา เดิมเป็นพื้นที่ป่า ต่อมา มีชาวบ้านเข้ามาอาศัยจับจองพื้นที่ทำมาหาเลี้ยงชีพทางการค้าขายและรับจ้าง เริ่มจากบ้านเรือนไม่กี่หลังคาเรือนแล้วเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากพื้นที่อยู่ติดวัดบูรพ์ จึงใช้ชื่อชุมชนว่า “ชุมชนวัดบูรพ์” ได้รับการแต่งตั้งจากเทศบาล นครราชสีมา ให้เป็นชุมชนตามโครงการ กลุ่มอาสาพัฒนา เทศบาล (อ.พ.ท.) ปี 2534 ถึง ปัจจุบัน เป็นเวลา 11 ปี โดยมี ประธานชุมชนดังนี้

1. นายวิระ	แวนโนเมือง	เป็นปี 2534 – 2538
2. นายจรูญ	ขุนวิเศษ	เป็นปี 2539 – 2543
3. จสอ. รุ่งโรจน์	ขุนวิเศษ	เป็นปี 2543 – ปัจจุบัน

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

การตั้งถิ่นฐาน

ชุมชนวัดบูรพ์มีขนาดพื้นที่ 22 ไร่ แบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 คู่ม

ตารางที่ 4.1 แสดงสภาพการถือครองที่ดิน

คุ่มที่	สภาพการถือครองที่ดิน									
	มีที่ดินและปลูกบ้าน เป็นของตนเอง		เช่าที่ปลูกบ้าน		เช่าบ้าน		อาศัย		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
1	14	10.69	-	-	22	16.79	1	0.76	37	28.24
2	20	15.27	-	-	13	9.92	9	6.87	42	32.06
3	16	12.21	2	1.53	12	9.16	2	1.53	32	24.43
4	12	9.16	-	-	6	4.58	2	1.53	20	15.27
รวม	62	47.33	2	1.53	53	40.46	14	10.69	131	100

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่า สภาพการถือครองที่ดินของประชากรที่มีที่ดินและปลูกบ้านเป็นของตนเอง ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในคุ่มต่าง ๆ คือ อาศัยอยู่ใน คุ่มที่ 2 (ร้อยละ 15.27) รองลงมา คุ่มที่ 3 (ร้อยละ 12.21) คุ่มที่ 1 (ร้อยละ 10.69) และคุ่มที่ 4 (ร้อยละ 9.16) ตามลำดับ (คณะกรรมการศูนย์แพทย์ 3 (วัดบูรพ์), 2544)

ระบบนิเวศน์ของชุมชน

ทำเลที่ตั้ง

ชุมชนวัดบูรพ์ ล้อมรอบด้วยถนน จอมพล ถนนสรรพสิทธิ์ ถนนกุศล ถนนพลล้าน ตั้งอยู่ใน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	จรด	ถนน	จอมพล
ทิศตะวันออก	จรด	ถนน	พลล้าน
ทิศตะวันตก	จรด	ถนน	กุศล
ทิศใต้	จรด	ถนน	สรรพสิทธิ์

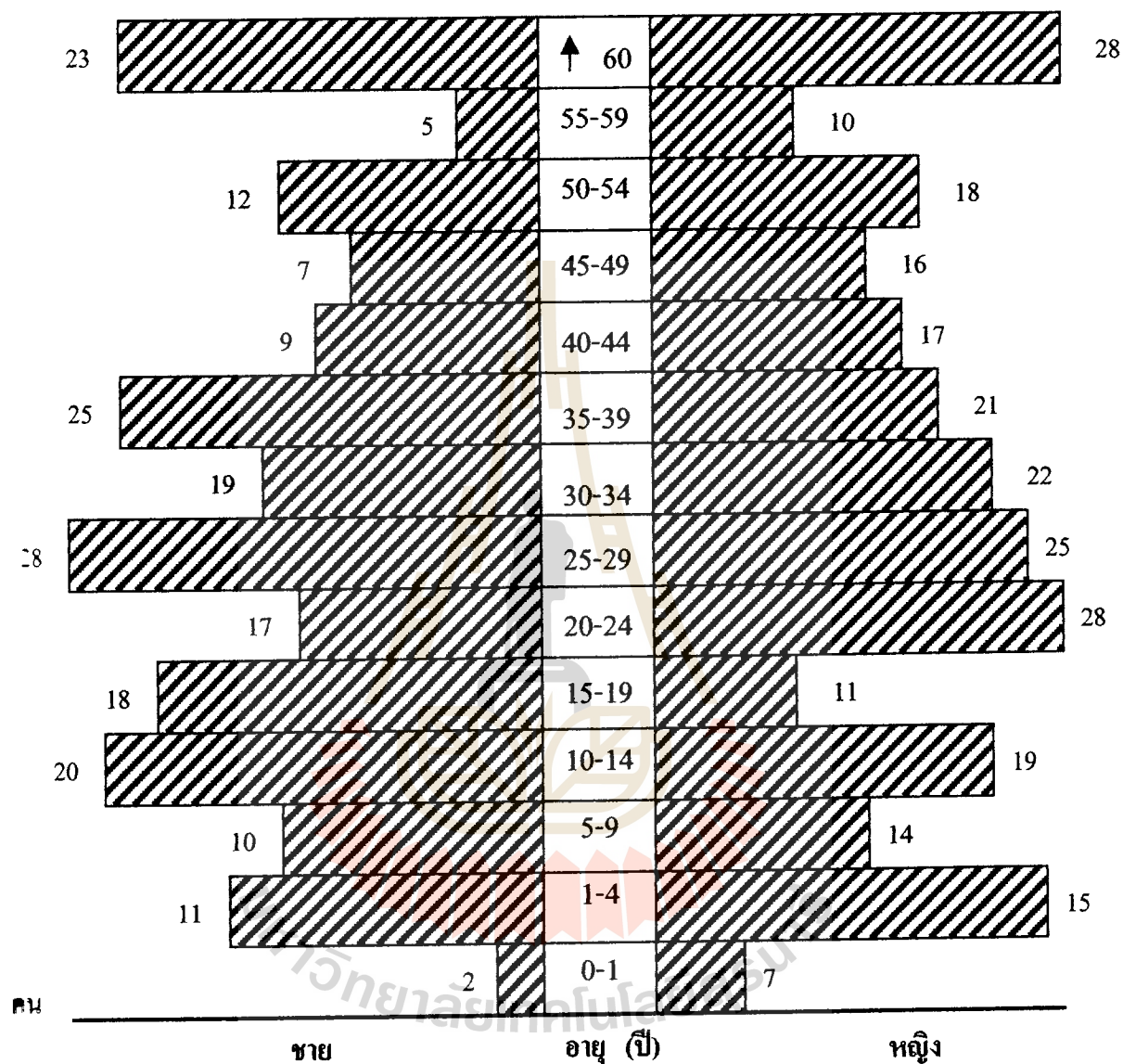
ผู้นำและการเมืองการปกครอง

ประธานชุมชนวัดบูรพ์คนปัจจุบันคือ จสอ. รุ่งโรจน์ ชุนวิเศษ แบ่งพื้นที่การปกครอง
ออกเป็น 4 คุ่ม

หัวหน้าคุ่มที่	1	คือ	นาย นิพล	แวนในเมือง
หัวหน้าคุ่มที่	2	คือ	นาง บุญมี	แก้วสุรินทร์
หัวหน้าคุ่มที่	3	คือ	นาง สัมเป้น	ชุนวิเศษ
หัวหน้าคุ่มที่	4	คือ	นาง จันท์	ช้อยจอหอ

แผนภูมิที่ 4.1 แสดงข้อมูลประชากร

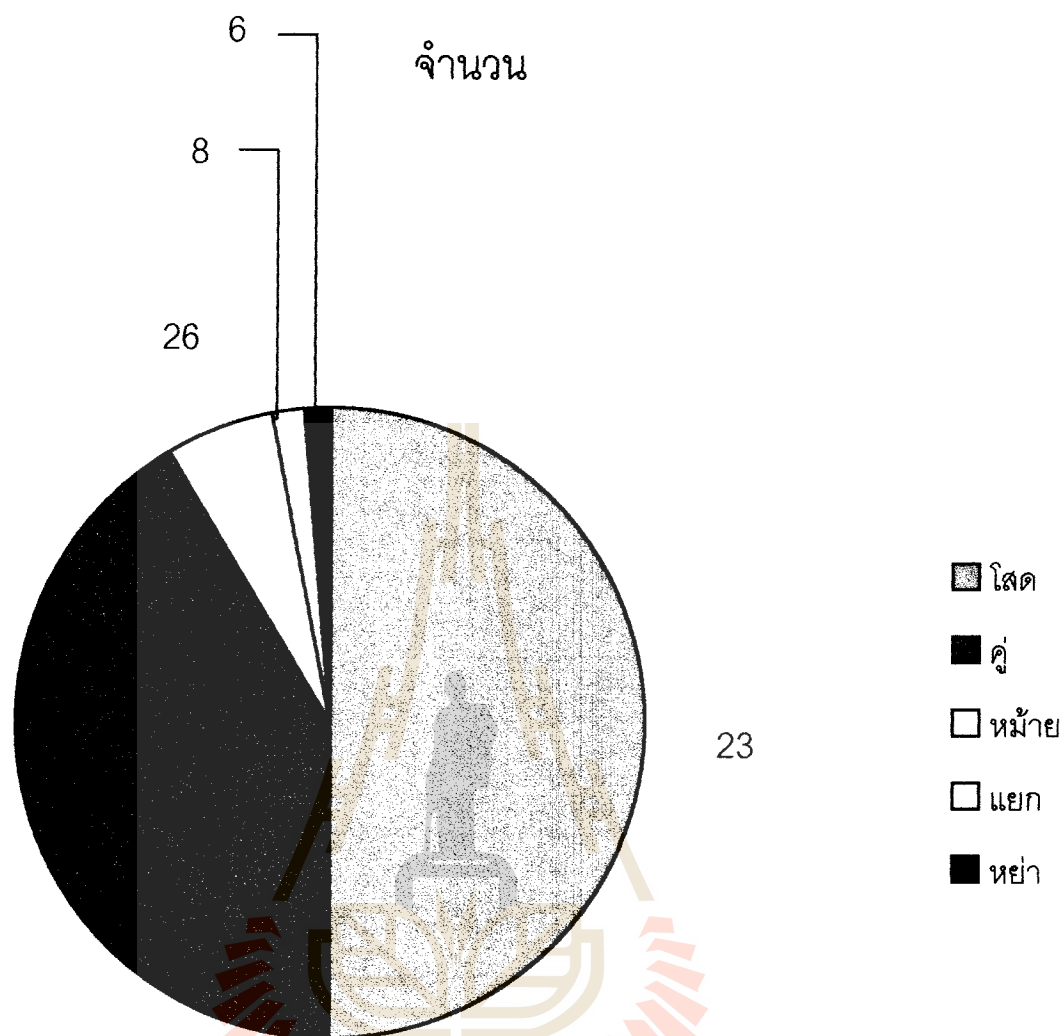

จากแผนภูมิที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่า ปริมาณประชากร 3 อันดับแรก คือ ประชากรอยู่ในช่วงอายุอายุ 25-29 ปี จำนวน 53 คน (ร้อยละ 11.60) รองลงมา ประชากรอยู่ในช่วงอายุ มากกว่า 60 ปีขึ้นไป จำนวน 51 คน (ร้อยละ 11.16) และ ประชากรอยู่ในช่วงอายุ 35-39 ปี จำนวน 46 คน (ร้อยละ 10.07) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 แสดงการจำแนกประชากรตามกลุ่มอายุ

อายุ (ปี)	เพศชาย				เพศหญิง			
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4
0 - < 1	0	1	1	0	2	2	3	0
1 - 4	4	1	6	0	9	9	4	3
5 - 9	3	2	4	1	6	4	4	0
10 - 14	12	4	4	0	3	2	5	9
15 - 19	4	3	8	3	3	5	3	0
20 - 24	6	5	6	0	10	7	9	2
25 - 29	6	8	13	1	8	9	6	2
30 - 34	6	4	7	2	9	8	1	4
35 - 39	10	7	5	3	6	6	3	6
40 - 44	3	1	3	2	6	2	8	1
45 - 49	3	2	1	1	5	7	3	1
50 - 54	5	3	1	3	4	5	6	3
55 - 59	1	1	3	0	5	3	1	1
60 ปีขึ้นไป	8	6	6	3	7	10	7	4
รวม	71	48	63	19	83	79	63	36

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่า ประชากร เพศชาย ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในกลุ่มที่ 1 รองลงมา คือ กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 4 ตามลำดับ ประชากรเพศหญิง ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในกลุ่มที่ 1 รองลงมา คือ กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4 ตามลำดับ

แผนภูมิที่ 4.2 แสดงสถานภาพสมรรถของประชากรในชุมชนวัดบุรพ์

จากแผนภูมิที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่า สถานภาพสมรรถของประชากรในชุมชนวัดบุรพ์ ส่วนใหญ่สถานภาพ Soit (ร้อยละ 49.89) รองลงมา สถานภาพ สมรรถแล้ว (ร้อยละ 41.54) สถานภาพ เป็นหมีย (ร้อยละ 5.57) สถานภาพ แยกกันอยู่ (ร้อยละ 1.71) สถานภาพ หย่าร้าง (ร้อยละ 1.28) ตามลำดับ

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมด

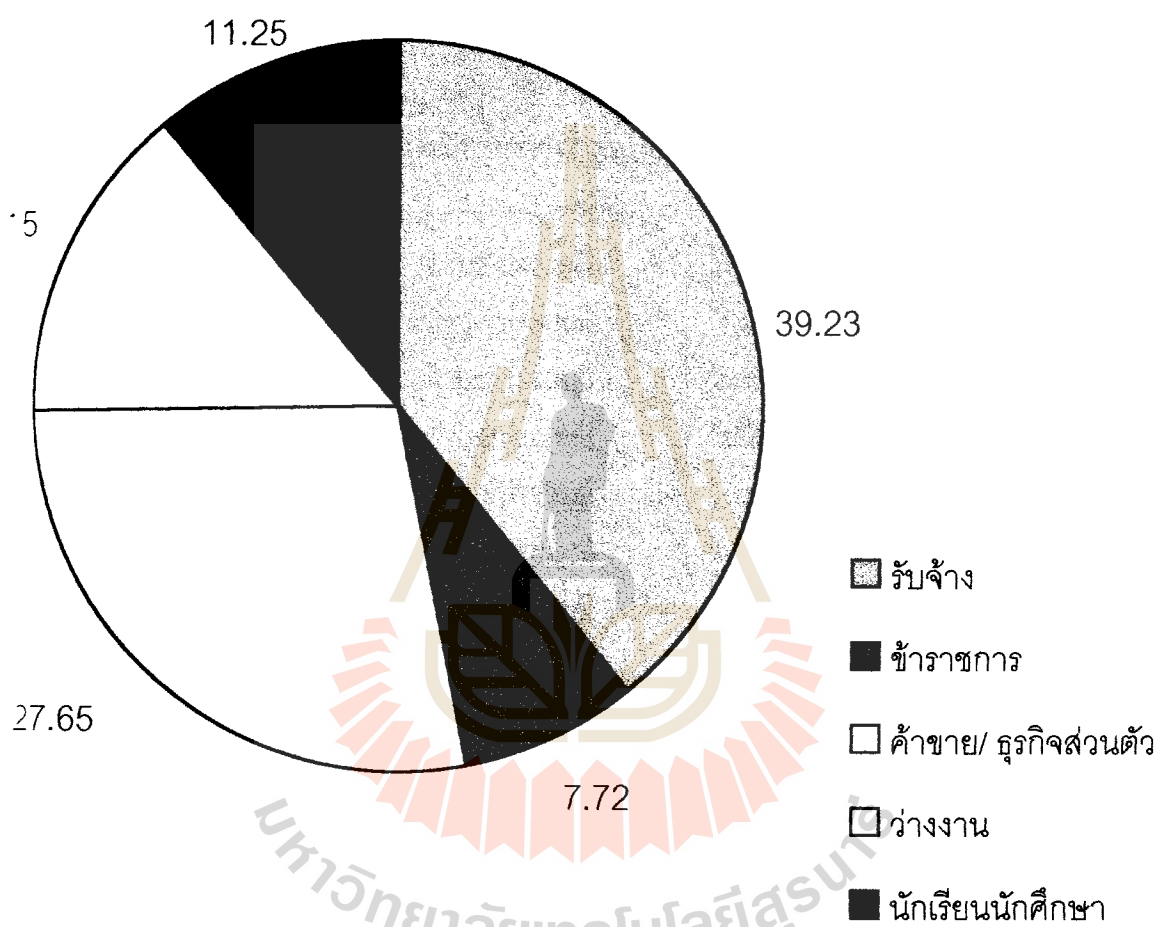
จากการศึกษาจะพบว่าประชากรในชุมชนวัดบูรพ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง และค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว โดยจะมีรายได้ต่อเดือน มากกว่า 2,000 บาท ดังที่แสดงในตาราง และ แผนภูมิวงกลมต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนครอบครัวที่รายได้ / เดือน

รายได้ (บาท)	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	รวม
ไม่มีรายได้	0	0	0	0	0
< 2,000	3	3	1	0	17
2,000 – 4,000	5	6	4	4	19
4,001 – 6,000	12	10	2	2	26
6,001 – 8,000	4	1	5	3	13
8,001 – 10,000	6	2	4	2	17
> 10,000	12	17	16	9	54

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่ 2 มีระดับรายได้โดยเฉลี่ยมากที่สุด
กลุ่มที่ 4 มีระดับรายได้โดยเฉลี่ย น้อยที่สุด

แผนภูมิที่ 4.3 แสดงอาชีพของประชากรในชุมชนวัดบูรพ์

จากแผนภูมิที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่า ประชากรโดยส่วนใหญ่มี อาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 39.23) รองลงมา อาชีพค้าขาย (ร้อยละ 27.65) ว่างงาน (ร้อยละ 14.15) นักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 11.25) รับราชการ (ร้อยละ 7.72) ตามลำดับ

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

วัดและประเพณี

วัดบูรพ์เป็นวัดประจำชุมชน ที่พุทธศาสนิกชนเลื่อมใสศรัทธา เจ้าอาวาสคนปัจจุบัน คือ พระมหาทองพูล จกกวโร เป็นครูสอน ศิลธรรมของสำนักงานบริหารการศึกษาพระพุทธ ให้ความรู้ทางด้านพุทธศาสนา ให้แก่พระและเณรทั่วไปนอกจากนี้ ยังเทศนาธรรมะ ให้แก่ พุทธศาสนิกชนผู้สนใจ

ประเพณีหรือการทำบุญในชุมชนวัดบูรพ์มีดังนี้

เดือน	มกราคม	ทำบุญประเพณี	วันขึ้นปีใหม่
เดือน	กุมภาพันธ์	ทำบุญประเพณี	วันมาฆบูชา
เดือน	เมษายน	ทำบุญประเพณี	วันสงกรานต์
เดือน	พฤษภาคม	ทำบุญประเพณี	วันวิสาขบูชา
เดือน	กรกฎาคม	ทำบุญประเพณี	วันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา
เดือน	ตุลาคม	ทำบุญประเพณี	วันออกพรรษา
เดือน	พฤศจิกายน	ทำบุญประเพณี	วันลอยกระทง

1.2.5 การศึกษา

โรงเรียนในชุมชนวัดบูรพ์ ชื่อ โรงเรียนเทศบาล 1 (บูรพวิทยากร) มีครู 83 คน รับผิดชอบนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 จนถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียนสอนศาสนาพุทธ ชื่อ โรงเรียนบูรพาวิทยานุสรณ์ ตั้งอยู่ภายในวัดบูรพ์

1.2.6 สาธารณสุข

หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสาธารณสุขภายในชุมชนวัดบูรพ์ คือ ศูนย์แพทย์ 3 (วัดบูรพ์) โดยมีกิจกรรมงานสาธารณสุขดังนี้

1. งานสร้างภูมิคุ้มกันโรค
2. งานโภชนาการ
3. งานอนามัยแม่และเด็ก
4. งานสุขภาพเฝ้าระวังโรคติดต่อและจัดหาน้ำสะอาด
5. งานจัดหาที่จำเป็นไว้ในชุมชน
6. งานควบคุมและป้องกันโรคติดต่อในท้องถิ่น
7. งานรักษาพยาบาลเบื้องต้น

8.งานทัศนศึกษาารณสุข

9. งานป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุ อุบัติภัยและ โรคติดต่อ

10. งานคุ้มครองผู้บริโภค

2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมืองโดยภาพรวมมีดังนี้

2.1ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการ และ แนะนำส่งเสริมผู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการศึกษาและ เปิดเวทีชาวบ้านในชุมชนพบว่า ตามที่รัฐบาลดำเนินนโยบายโครงการเงินกองทุนหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาทมาใช้เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชนวิบูลย์ โดยโอนเงินงวดแรกจากธนาคารออมสิน สาขาประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 ผลดีเบื้องต้นที่ชัดเจนของกองทุนชุมชนวิบูลย์คือ ทำให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวกันมากขึ้น เนื่องจากประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการของชุมชนตนเองตั้งแต่ต้น จึงเกิดความรู้สึกรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ โครงการร่วมกัน ร่วมไม้ร่วมมือกันดีขึ้น จริงจังขึ้น ซึ่งนับเป็นนิมิตหมายอันดีในการสร้างความสามัคคีสามัคคี

2. เงิน 1 ล้านบาท

กองทุนชุมชนวิบูลย์ก่อตั้งเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ.2544 ได้รับเงิน โอนเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2545 ธนาคารที่กองทุนฝากเงินคือ ธนาคารออมสิน สาขาประจวบคีรีขันธ์ เลขที่บัญชี 06-4318-20-014376-7 ณ วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2545 อนุมัติเงินกู้ไปแล้วทั้งหมด 10 งวด รวมเป็นเงิน 955,000 บาท โดยรับชำระหนี้เป็นรายเดือน คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี หรือร้อยละ 1 ต่อเดือน

3. คณะกรรมการชุมชนวิบูลย์

คณะกรรมการมี 15 คนประกอบด้วย

1. จ.ส.อ. รุ่งโรจน์	ขุนวิเศษ	ประธานคณะกรรมการ
2. นาย พยงค์	คำชู	รองประธานคณะกรรมการ 1
3. นาย ประภาส	ศรีสุข	รองประธานคณะกรรมการ 2
4. นาง อรุพร	คำพูล	เลขานุการ
5. นาง พิมพ์เพ็ญ	แว่นในเมือง	ผู้ช่วยเลขานุการ
6. นาง วรวรรณ	เพชรราชูทการ	เหรัญญิก
7. น.ส. ปรีศนีย์	ศรีรัศมีสัตย์	ผู้ช่วยเหรัญญิก

8. นาย นิพล	แวนในเมือง	ประชาสัมพันธ์
9. นาง สัมเป้น	ขุนวิเศษ	ประชาสัมพันธ์
10.นาย ธีระ	สุขกสิกร	กรรมการตรวจสอบ
11.นาง บุญมี	แก้วสุรินทร์	นายทะเบียน
12.นาง สุพนา	อุตมะบุรณ	เร้งรักหนี่สิน
13.นาย ประจักษ์	อินทร์ทะเล	เร้งรักหนี่สิน
14.นาย สุเวช	คำพิลา	เร้งรักหนี่สิน
15.นาย ทองสา	เครือวรรณ	เร้งรักหนี่สิน

ชาย 8 คน หญิง 7 คน

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้กู้ยืมเงิน มีดังนี้

1.1 ประวัติและอุปนิสัย เป็นคนซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ขยันหมั่นเพียร ตั้งใจทำมาหากิน อดทน ไม่เสเพล ไม่เล่นการพนัน ไม่เคยมีประวัติเสียหายทางการเงิน มีความรู้ และมีประสบการณ์ในธุรกิจที่ทำ

1.2 หลักประกัน บุคคลที่จะค้ำประกันจำนวน 2 คน หรือ ถ้รับราชการจำนวน 1 คน ควรมีฐานะทางการเงินดีพอสมควรที่สามารถชำระหนี้แทนได้ หรือต้องเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ น่าเชื่อถือ

1.3 ความสามารถในการชำระหนี้

1.3.1 ความสามารถในการชำระหนี้พิจารณาจากรายได้ การกู้เงินไปลงทุนควรมีการประมาณรายได้/รายจ่าย แต่ละเดือนจะเหลือเท่าใด และพอเพียงที่จะชำระหนี้ได้หรือไม่ หากไม่พอ ก็ต้องลดจำนวนเงินให้กู้ลง

1.3.2 ภาวะตลาดสำหรับการค้าที่จะทำต้องพิจารณาว่าสินค้าหรือธุรกิจที่จะทำนั้น มีตลาดรองรับหรือไม่

1.4 เงินทุนของผู้กู้ ผู้กู้ควรมีเงินลงทุนของตนเองจำนวนหนึ่ง ที่เตรียมสะสมไว้สำหรับประกอบธุรกิจในสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนเงินลงทุนทั้งหมดที่ต้องใช้ในการทำธุรกิจ

1.5 การร่วมกิจกรรมภายในชุมชน ผู้กู้ควรเข้าร่วมกิจกรรมกองทุน หรือ กิจกรรมอื่น ๆ ของที่ทางชุมชนวัดบูรพ์จัดขึ้นบ้างตามสมควร

2. กระบวนการทำบัญชีของกองทุน

การจัดทำบัญชีมีสมุดบัญชี ทะเบียน และรายงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. สมุดบัญชีกองทุน 1 ล้านบาท เป็นสมุดบัญชีที่ใช้ในการบันทึกรายละเอียด การรับและการจ่ายเงินกองทุน ประกอบด้วย

1.1 สมุดบัญชีรายรับเงินกองทุน 1 ล้านบาท การรับเงินทุกกรณีจะต้องนำมาลงบัญชีในสมุดบัญชีรายรับ เพื่อบันทึกควบคุมการรับเงินทุกประเภทเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์

1.2 สมุดบัญชีรายจ่ายกองทุน 1 ล้านบาท การจ่ายเงินทุกกรณีจะต้องนำมาลงบัญชีในสมุดบัญชีรายจ่าย เพื่อบันทึกควบคุมการจ่ายเงินสดและการจ่ายเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารหรือการ โอนเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารของกองทุนให้กับผู้รับหรือผู้มีสิทธิ

2. สมุดบัญชีเงินฝากสัจจะ เป็นสมุดบัญชีที่ใช้ในการบันทึกรายละเอียด การรับและการจ่ายเงินกองทุน ประกอบด้วย

2.1 สมุดบัญชีรายรับเงินฝากสัจจะ การรับเงินทุกกรณีจะต้องนำมาลงบัญชีในสมุดบัญชีรายรับ เพื่อบันทึกควบคุมการรับเงินทุกประเภทเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์

2.2 สมุดบัญชีรายจ่ายเงินฝากสัจจะ การจ่ายเงินทุกกรณีจะต้องนำมาลงบัญชีในสมุดบัญชีรายจ่าย เพื่อบันทึกควบคุมการจ่ายเงินสดและการจ่ายเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารหรือการ โอนเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารของกองทุนให้กับผู้รับหรือผู้มีสิทธิ

3.ทะเบียน ประกอบด้วย

3.1 ทะเบียนคุมค่าของกู้ ใช้บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนผู้มียื่นค่าของกู้ (ตามแบบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด) เพื่อสรุปวงเงินที่ของกู้ และวงเงินที่คณะกรรมการกองทุนอนุมัติให้กู้ในแต่ละเดือน แต่ละปี

3.2 ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว ใช้บันทึกควบคุมลูกหนี้รายตัว เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและติดตามหนี้ โดยแสดงรายละเอียดต่าง ๆ ของลูกหนี้

ทะเบียนทั้ง 2 แบบข้างต้น ให้ใช้รูปแบบและวิธีบันทึกคุมลูกหนี้เช่นเดียวกัน ทั้งที่เป็นการกู้จากเงินกองทุน 1 ล้านบาท หรือจากกองทุนเงินฝากสัจจะ

3.3 ทะเบียนควบคุมเงินฝากสัจจะ/ค่าหุ้น/เงินรับฝากรายตัว ใช้บันทึกควบคุมเงินที่สมาชิกนำมาฝากไว้กับกองทุนหมู่บ้านเพื่อเป็นเงินออมตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและตรวจสอบกับยอดเงินฝากธนาคาร และจ่ายคืนให้แก่สมาชิก

3.4 ทะเบียนคุณทรัพย์สินที่รับเป็นค่าหุ้น/บริจาคใช้บันทึกรายละเอียดทรัพย์สินที่สมาชิกขอชำระเป็นค่าหุ้นแทนเงิน แต่จะไม่มีกรบันทึกในสมุดรายรับจนกว่าจะมีการจำหน่ายทรัพย์สินนั้นจริง ๆ หรือทรัพย์สินที่ได้จากการรับบริจาคโดยปราศจากภาระผูกพัน

4.รายงานการเงิน ประกอบด้วย

4.1 รายงานรายได้ ค่าใช้จ่าย ประจำเดือน/ประจำปี เป็นรายงานที่แสดงผลการดำเนินงาน

4.2 รายงานงบดุล ประจำเดือน/ประจำปี เป็นรายงานที่แสดงฐานะทางการเงินของกองทุน ณ วันสิ้นสุด

3. การดำเนินงานหลังให้กู้เงิน

1. การแจ้งและเร่งรัดหนี้เงินกู้

เพื่อเป็นการเตือนให้สมาชิกของกองทุนทราบล่วงหน้าว่าต้องเตรียมเงินชำระหนี้เมื่อถึงระยะเวลาที่กำหนดในหนังสือกู้เงินเป็นจำนวนเท่าไร และต้องนำไปชำระภายในวันที่ 1-5 ของทุกเดือน

2. การติดตามหนี้เงินกู้

เมื่อสมาชิกกองทุนชำระหนี้เงินกู้ไม่ได้ตามที่กำหนดในหนังสือกู้เงินต้องมีการติดตามสมาชิกกองทุนเพื่อให้ทราบถึงสาเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ว่าเกิดจากสาเหตุใดและกำหนดมาตรการในการดำเนินการกับสมาชิกกองทุนรายนั้นต่อไป

4. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

เมื่อสิ้นปีทางบัญชีของกองทุนและได้ปิดบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีโดยมีผู้ตรวจบัญชีรับรองจากเจ้าหน้าที่ธนาคารออมสินที่รับรองโดยทั่วไปแล้วปรากฏว่า กองทุนมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิมาจัดเป็นกองทุนสวัสดิการต่างๆ ดังนี้

1. เป็นกองทุนสำหรับผู้สูงอายุ,คนพิการ,คนยากจน ในอัตราร้อยละ 10%
2. เป็นกองทุนเพื่อการศึกษา และงานประเพณีต่างๆ ในอัตราร้อยละ 10%
3. เป็นกองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ ในอัตราร้อยละ 5%
4. เป็นกองทุนเพื่อพัฒนาชุมชน ในอัตราร้อยละ 15%
5. อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ในอัตราร้อยละ 15%
6. เป็นเงินประกันความเสี่ยง ในอัตราร้อยละ 5%
7. เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน ในอัตราร้อยละ 30%
8. เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุน ในอัตราร้อยละ 10%

5. การรับชำระหนี้

ในระเบียบกองทุนชุมชนวัดบูรพ์ กำหนดให้ผู้กู้ ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยทุกวันที่ 1-5 ของทุกเดือน ณ ที่ทำการชุมชนวัดบูรพ์ ภายในระยะเวลา 1 ปี สำหรับในกรณีการกู้เงินเพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และเร่งด่วน ชำระคืนในระยะเวลา 4 เดือน

การอนุมัติเงินกู้ กองทุนชุมชนวัดบูรพ์ แบ่งออกได้เป็น 4 ระดับ

1. การกู้เงิน 20,000 บาท ผ่อนชำระเดือนละ 1,800 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 1บาทต่อเดือน
2. การกู้เงิน 15,000 บาท ผ่อนชำระเดือนละ 1,350 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 1บาทต่อเดือน
3. การกู้เงิน 10,000 บาท ผ่อนชำระเดือนละ 900 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 1บาทต่อเดือน
4. การกู้เงิน 5,000 บาท ผ่อนชำระเดือนละ 450 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 1บาทต่อเดือน

(รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก)

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตขอหน่วยระบบ A

1. ผลโดยตรง

ตารางที่ 4.4 แสดง จำนวนผู้กู้ และ ยอดเงินให้กู้

อนุมัติให้ผู้กู้ งวดที่	วัน เดือน ปี	จำนวน ราย	%	รวมเป็น เงิน	%
1	1 มีนาคม พ.ศ. 2545	16	25	225,000	23.56
2	7 มีนาคม พ.ศ. 2545	22	34.38	355,000	37.17
3	20 มีนาคม พ.ศ. 2545	8	12.5	135,000	14.14
4	5 เมษายน พ.ศ. 2545	7	10.94	85,000	8.90
5	8 พฤษภาคม พ.ศ. 2545	3	4.69	50,000	5.24
6	29 พฤษภาคม พ.ศ. 2545	1	1.56	20,000	2.09
7	7 มิถุนายน พ.ศ. 2545	2	3.13	25,000	2.62
8	20 มิถุนายน พ.ศ. 2545	1	1.56	10,000	1.05
9	5 กรกฎาคม พ.ศ. 2545	1	1.56	15,000	1.57
10	10 สิงหาคม พ.ศ. 2545	3	4.69	35,000	3.66

รวม	64	100	955,000	100
กองทุน 1 ล้านบาท คงเหลือ			45,000	

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่า การอนุมัติให้ผู้กู้ 3 อันดับแรก มากที่สุด คือ การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 2 จำนวน 22 ราย (ร้อยละ 34.38) รวมเป็นเงิน 355,000 บาท (ร้อยละ 37.17) รองลงมา คือ การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 1 จำนวน 16 ราย (ร้อยละ 25) รวมเป็นเงิน 225,000 บาท (ร้อยละ 23.56) และ การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 3 จำนวน 8 ราย (ร้อยละ 12.5) รวมเป็นเงิน 135,000 บาท (ร้อยละ 14.14) ตามลำดับ

2. ผลกระทบโดยตรง

ตารางที่ 4.5 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 1

วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2545 จำนวน 16 ราย

ลำดับ ที่	ผู้กู้ ชื่อ-สกุล	วงเงินกู้ (บาท)	ประเภทอาชีพ				หมายเหตุ
			รับจ้าง	ค้าขาย	เกษตรกร	บริการ	
1	นาง จันทร์เพ็ญ จุลละกอง	10,000		✓			
2	นส. เอี่ยมพร แวนในเมือง	10,000		✓			
3	นส. ปรศินีย์ ศรีรักษัสัตย์	20,000	✓				
4	นาย วิรุฒ แวนในเมือง	20,000		✓			
5	นาง วรวรรณ เพชรราษฎร์การ	10,000	✓				
6	นาง พิมพ์เพ็ญ แวนในเมือง	20,000		✓			
7	นส. วิยะดา ช้อยจอหอ	10,000		✓			
8	นส. นवलนภา บิดขุนทด	10,000		✓			
9	นส. ศุภรัตน์ ศรีรักษัสัตย์	15,000		✓			
10	นาง ค้อย บัวทอง	10,000		✓			
11	นาง นภา เทพประเทืองทิพย์	15,000		✓			
12	นาย พยงค์ คำชู	15,000		✓			
13	นาย มังกร นราจันทร์	10,000		✓			
14	นาย สุริยา อุดตะมะบุรณ์	15,000		✓			
15	จสอ. รุ่งโรจน์ ขุนวิเศษ	20,000		✓			
16	นาง ปราณี ราชกิจเจริญ	15,000		✓			

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น	225,000

ตารางที่ 4.6 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 2
วันที่ 7 มีนาคม พศ. 2545 จำนวน 22 ราย

ลำดับ ที่	ผู้กู้ ชื่อ-สกุล	วงเงินกู้ (บาท)	ประเภทอาชีพ				หมายเหตุ
			รับจ้าง	ค้าขาย	เกษตรกร	บริการ	
1	นาง วาสนา รุ่งกิจเจริญการ	15,000		✓			
2	นาง บัวคำ กองวงศ์	10,000		✓			
3	นาง เลี่ยม เกษรติเกาะ	20,000		✓			
4	นาง เพ็ญศรี กาญจนพิมาย	20,000		✓			
5	น.ส. รุจิรา ราชกิจเจริญ	20,000		✓			
6	นาง ชะโรบล แววโคกสูง	10,000				✓	เสริม สว
7	นาย รุ่งเพชร จันทรักษ์	20,000		✓			
8	นาง นิรชา ศักดิ์อุดม	10,000		✓			
9	นาง ลิ่นจี พลเจริญ	10,000		✓			
10	นาย พิทยา หาญตะคร	20,000				✓	เย็บผ้า
11	นส. สมบูรณ์ สมนวงษ์	10,000		✓			
12	น.ส. ศิตารัตน์ รุ่งกิจเจริญการ	20,000		✓			
13	นาง ละออง สมเนตร์	20,000		✓			
14	นาง เจียม เปล่งคงคม	20,000		✓			
15	นาง สันญลักษณ์ บุรณะวานิช	20,000	✓				
16	นาง ปวีวรรณ วัลลิกุล	15,000		✓			
17	นาย ปณัศย์ วัลลิกุล	15,000		✓			
18	นาง สำรวย รัศมีมาลา	20,000	✓				
19	น.ส. อารยา เทพประเทืองทิพย์	20,000			✓		
20	นาง สมพร บิดขุนทด	15,000				✓	เสริม สว
21	น.ส. รัตยา ขุนวิเศษ	15,000		✓			
22	นาง สัมเป้น ขุนวิเศษ	10,000		✓			
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น			355,000				

ตารางที่ 4.7 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 3

วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2545 จำนวน 8 ราย

ลำดับ ที่	ผู้กู้ ชื่อ-สกุล	วงเงินกู้ (บาท)	ประเภทอาชีพ				หมายเหตุ	
			รับจ้าง	ค้าขาย	เกษตรกร	บริการ		
1	น.ส. จิตรลดา เป็นต้นเที่ยง	20,000		✓				
2	นาง พรทิพย์ คำชู	20,000		✓				
3	น.ส. ประกอบ เย็นแพง	20,000		✓				
4	นาย มนูญ เสนาสังข์	20,000				✓	ซ่อม มอเตอร์ ไซค์	
5	น.ส. ถวิล อ่อนสี	10,000		✓				
6	นาง มณี คุณสวัสดิ์รังชัย	10,000		✓				
7	นาง อรุณ อินทร์ทะเล	20,000		✓				
8	นาง พเยาว์ อุดตะมะบุรณ์	15,000		✓				
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น				135,000				

ตารางที่ 4.8 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 4

วันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2545 จำนวน 7 ราย

ลำดับ ที่	ผู้กู้ ชื่อ-สกุล	วงเงินกู้ (บาท)	ประเภทอาชีพ				หมายเหตุ	
			รับจ้าง	ค้าขาย	เกษตรกร	บริการ		
1	น.ส. ทิพวรรณ แวนในเมือง	15,000		✓				
2	น.ส. สมหมาย ชาญกิจ	15,000	✓					
3	นาง วนิตา สิ้นประสิทธิ์	5,000		✓				
4	นาง เดือนเพ็ญ โรจนกุล	10,000		✓				
5	น.ส. ดวงดาว แวนในเมือง	15,000	✓					
6	นาง จันทร์ ช้อยจอหอ	10,000		✓				
7	นาย อลงกรณ์ ทองศักดิ์	15,000		✓				
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น				85,000				

ตารางที่ 4.9 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 5

วันที่ 8 พฤษภาคม พศ. 2545 จำนวน 3 ราย

ลำดับ ที่	ผู้กู้ ชื่อ-สกุล	วงเงินกู้ (บาท)	ประเภทอาชีพ				หมายเหตุ
			รับจ้าง	ค้าขาย	เกษตรกร	บริการ	
1	นาง นริสา เสงี่ยมกลาง	15,000		✓			
2	นาย นิรันดร์ ไพฑูรย์	15,000	✓				
3	นาง อูราภรณ์ คำพูล	20,000		✓			
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น			50,000				

ตารางที่ 4.10 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 6

วันที่ 29 พฤษภาคม พศ. 2545 จำนวน 1 ราย

ลำดับ ที่	ผู้กู้ ชื่อ-สกุล	วงเงินกู้ (บาท)	ประเภทอาชีพ				หมายเหตุ
			รับจ้าง	ค้าขาย	เกษตรกร	บริการ	
1.	นาง จงรักษ์ คำพิลา	20,000		✓			
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น			20,000				

ตารางที่ 4.11 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 7

วันที่ 7 มิถุนายน พศ. 2545 จำนวน 2 ราย

ลำดับ ที่	ผู้กู้ ชื่อ-สกุล	วงเงินกู้ (บาท)	ประเภทอาชีพ				หมายเหตุ
			รับจ้าง	ค้าขาย	เกษตรกร	บริการ	
1.	น.ส. ปนิตา ขุนวิเศษ	10,000		✓			
2.	น.ส. สุพนา อุดมะบุรณ์	15,000		✓			
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น			35,000				

ตารางที่ 4.12 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 8

วันที่ 20 มิถุนายน พศ. 2545 จำนวน 1 ราย

ลำดับ ที่	ผู้กู้ ชื่อ-สกุล	วงเงินกู้ (บาท)	ประเภทอาชีพ				หมายเหตุ
			รับจ้าง	ค้าขาย	เกษตรกร	บริการ	
1	นาง บัวพา ปะวะภูตา	10,000	✓				

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น	10,000

ตารางที่ 4.13 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 9

วันที่ 5 กรกฎาคม พศ. 2545 จำนวน 1 ราย

ลำดับ ที่	ผู้กู้ ชื่อ-สกุล	วงเงินกู้ (บาท)	ประเภทอาชีพ				หมายเหตุ
			รับจ้าง	ค้าขาย	เกษตรกร	บริการ	
1	นาง สะคราญ พานิชยิ่ง	15,000		✓			
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น			15,000				

ตารางที่ 4.14 การอนุมัติเงินกู้งวดที่ 10

วันที่ 10 สิงหาคม พศ. 2545 จำนวน 3 ราย

ลำดับ ที่	ผู้กู้ ชื่อ-สกุล	วงเงินกู้ (บาท)	ประเภทอาชีพ				หมายเหตุ
			รับจ้าง	ค้าขาย	เกษตรกร	บริการ	
1	นาย เทพพิทักษ์ คุณสวัสดิ์ธงชัย	10,000		✓			
2	นาง รุ่งอรุณ นฤมิตสุวิมล	15,000		✓			
3	น.ส. จินตนา รัตมีมาลา	10,000				✓	เจ็บผ้า
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น			35,000				

ตารางที่ 4.15 สรุปจำนวนผู้กู้ในวงเงินกู้ระดับต่าง ๆ

ลำดับที่	วงเงินกู้ (บาท)	จำนวน (ราย)	%
1	20,000	22	34.38
2	15,000	20	31.25
3	10,000	21	32.81
4	5,000	1	1.56
รวม		64	100

จากตารางที่ 4.15 สรุปได้ว่า การอนุมัติเงินกู้ในระดับ 20,000 15,000 10,000 อยู่ในระดับ
ไล่เรียงกัน มีผู้กู้เพียงหนึ่งรายเท่านั้นที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 5,000 บาท

3. ผลกระทบโดยอ้อม

3.1 คณะกรรมการกองทุนชุมชนวัดบูรพ์

1. มีการพัฒนาตนเอง และประสบการณ์ในการบริหารงานกลุ่ม องค์กร และ กองทุน โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดให้มีการฝึกอบรม ดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์อยู่เสมอ
2. มีการประชุม ณ ศาลาที่ทำการชุมชนวัดบูรพ์ อย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อรายงานผลการดำเนินงานในรอบเดือน ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจกับสมาชิกกองทุน แจ้งข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนให้ทราบ อีกทั้งร่วมกันปรึกษาหาแนวทางการแก้ไขและป้องกันปัญหาในการดำเนินงาน
3. มีการหมุนเวียนกรรมการ และมีผู้นำใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้นทุกปี เนื่องจากในระเบียบกองทุนชุมชนวัดบูรพ์ ได้ระบุไว้ว่า เมื่อครบ 1 ปีให้กรรมการทุกคนจับสลากออก จำนวน 7 คน และให้ที่ประชุมใหญ่คัดเลือกบุคคลจากสมาชิกกองทุนมาเป็นกรรมการแทนกรรมการที่ถูกจับสลากออก

3.2 สมาชิกกองทุนชุมชนวัดบูรพ์

1. สมาชิกมีเงินทุนประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น จากการกู้เงินกองทุน 1 ล้านบาท เพื่อนำไปเป็นเงินทุนสมทบ
2. สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการกู้เงินกองทุน 1 ล้านบาท โดยนำไปซื้อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวก ในการประกอบอาชีพ
3. สมาชิกมีเงินออมเพิ่มขึ้น โดยจัดให้มีกองทุนเงินฝากสะสม สะสมทุน เป็นการออมทรัพย์ถือหุ้นร่วมกัน
4. สมาชิกมีการจัดเวทีประชาคม เพื่อเป็นเวทีแห่งการเรียนรู้และการแก้ปัญหา ร่วมกัน

3.3 นักศึกษาบัณฑิตกองทุน

1. สร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับนักศึกษابัณฑิตกองทุน ในอัตราเดือนละ 6,360 บาท
2. สร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของนักศึกษابัณฑิตกองทุนให้มีทักษะในการจัดการและการประเมินโครงการ
3. สามารถนำประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการไปใช้เป็นหน่วยกิตสมทบในการศึกษาระดับปริญญาโทได้

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B

ตารางที่ 4.16 อาชีพของประชากรในชุมชนวัดบูรพ์ จัดลำดับตามจำนวนผู้ประกอบอาชีพ

ลำดับ ที่	อาชีพ	จำนวน	%
1.	รับจ้าง	183	39.23
2.	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	129	27.65
3.	ว่างงาน	66	14.15
4.	นักเรียน/นักศึกษา	53	11.25
5.	ข้าราชการ	36	7.72
	รวม	467	100

จากตาราง 4.16 แสดงให้เห็นว่าอาชีพของประชากรในชุมชนวัดบูรพ์ส่วนใหญ่ มีอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 39.23) รองลงมา คือ อาชีพค้าขาย (ร้อยละ 27.65) ว่างงาน (ร้อยละ 14.15) นักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 11.25) ข้าราชการ (ร้อยละ 7.72) ตามลำดับ

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

สถานการณ์การเงิน ณ.วันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ.2545

1. กองทุน 1 ล้านบาท ชุมชนวัดบูรพ์

จำนวนสมาชิกกองทุน 123 คน

จำนวนผู้กู้ทั้งหมด 64 คน

เงินต้นสุทธิ(คงเหลือ) 357,595 บาท

เงินกู้สุทธิ 955,000 บาท

ดอกเบี้ยจากเงินกู้ 28,158 บาท

เงินสดในมือ 510 บาท

รวม 1,341,263 บาท

2. เงินสัจจะ ชุมชนวัดบูรพ์

เงินคงเหลือ 518 บาท

เงินสัจจะที่ให้กู้ 92,400 บาท

เงินสดในมือ 234 บาท

รวม 93,152 บาท

รวมเงินกองทุนทั้งหมด 1,434,415 บาท

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

1. ผู้กู้เงินไปดำเนินการประกอบอาชีพ

ตารางที่ 4.17 การอนุมัติเงินกู้กองทุน 1 ล้านบาท แยกตามกิจกรรมการประกอบอาชีพ จัดลำดับตามวงเงินที่อนุมัติ

ลำดับที่	กิจกรรม	จำนวน		วงเงินกู้	
		ราย	%	จำนวน	%
1	ค้าขาย	50	78.13	735,000	76.96
2	รับจ้าง	8	12.5	125,000	13.09
3	บริการ	5	7.81	75,000	7.85
4	เกษตร	1	1.56	20,000	2.09
	รวม	64	100	955,000	100

จากตารางที่ 4.17 แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมที่ผู้กู้เงินกองทุน 1 ล้านบาท นำไปประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่ คือ ค้าขาย (ร้อยละ 78.13) รองลงมา คือ รับจ้าง (ร้อยละ 12.5) บริการ (ร้อยละ 7.81) และ เกษตร (ร้อยละ 1.56) ตามลำดับ

2. การหาตลาดที่ดี โดยการสร้างเครือข่ายร้านค้าซึ่งแยกเป็น 2 ระดับคือ ระดับอำเภอจัดตั้ง “สำนักงานอำเภอ” ทำหน้าที่เป็นแกนกลางประสานระหว่างอำเภอ และประสานกับกลุ่มผู้ผลิตต่าง ๆ ภายในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา และระดับจังหวัดจัดตั้ง “สำนักงานจังหวัด” ทำหน้าที่เป็นแกนกลาง ประสานระหว่างจังหวัดต่าง ๆ ด้วยกัน

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1. ผลโดยตรง

โดยภาพรวมแล้ว กองทุนชุมชนวัดบูรพ์ เป็น โครงการที่มีประสิทธิภาพเนื่องจากสามารถช่วยลดรายจ่ายของอาชีพเดิมที่ประชาชนมีอยู่ได้ เช่น ก่อนหน้านี้ประชาชนกู้เงินนอกระบบซึ่งดอกเบี้ยแพง เช่น ร้อยละ 20 ต่อเดือน หรือบางครั้งก็หนักถึงขั้นร้อยละ 2 ต่อวัน ซึ่งค่าใช้จ่ายลักษณะนี้เองที่เป็นรากฐานสำคัญทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถลืมตาอ้าปากได้

2. ผลกระทบโดยตรง

ชุมชนวัดบูรพ์เป็นชุมชนที่มีผู้ประกอบการค้าขายและรับจ้าง เป็นส่วนใหญ่ วัตถุประสงค์ในการกู้ เพื่อนำไป ลงทุนซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น ซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย หรือปรับปรุงตกแต่งกิจการที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น

สมาชิกผู้กู้บางส่วนเป็นผู้ประกอบการอาชีพรับราชการ หรือมีงานประจำทำอยู่แล้ว ก็จะกู้ไป เพื่อประกอบอาชีพเสริม อาทิเช่น รับจ้างซัก-รีด เสื้อผ้า รับถ่ายเอกสาร เป็นต้น ซึ่งเป็นการใช้เวลาที่นอกเหนือจากเวลางานมาสร้างรายได้พิเศษ ได้ดีอีกทางหนึ่ง

3. ผลกระทบทางอ้อม

การกลับคืนถิ่นของประชาชน ชาวบ้านที่แต่เดิมละทิ้งถิ่นฐาน และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาไปทำงานในกรุงเทพฯ เริ่มตระหนักในความเป็นจริงว่าการกระทำเช่นนั้น ไม่ได้ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ ในชุมชนวัดบูรพ์ สรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพผลิตน้ำดื่มบรรจุขวด-ถังพลาสติก

เงินลงทุน ประมาณ 200,000 บาท

รายได้ ประมาณ 800 บาท/วัน

วัสดุ/อุปกรณ์ เครื่องกรองน้ำ ชุดทำความสะอาดถังน้ำ ถังน้ำพลาสติก (ขนาด 20 ลิตร)

ขวดใส่น้ำ (ขนาด 1 ลิตร) และรถยนต์ที่ใช้ในการขนส่งน้ำ

วิธีการดำเนินการ

1. เตรียมพื้นที่ใช้ติดตั้งเครื่องกรองน้ำ และ ใช้เป็นที่เก็บขวดน้ำ ถังน้ำ
2. ติดต่อหาซื้อเครื่องกรองน้ำ และอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ชุดทำความสะอาด ถังน้ำ ขวด และ ถังพลาสติก ซึ่งเครื่องกรองน้ำนี้มีกำลังผลิตตั้งแต่ 100 ลิตรต่อชั่วโมง ถึง 20,000 ลิตรต่อชั่วโมง โดยบริษัทจะส่งพนักงานมาติดตั้งระบบกรองน้ำให้
3. ก่อนที่จะดำเนินธุรกิจได้ จะต้องส่งตัวอย่างน้ำ ไปให้กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ตรวจสอบคุณภาพน้ำโดยเสียค่าธรรมเนียม 3,100 บาท หากตรวจผ่านก็ยื่นเรื่องต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จากนั้นทางเจ้าหน้าที่สารวัตรอาหารและยาจะเข้ามาตรวจสอบสภาพสถานที่ผลิต หากพบว่าขั้นตอนการผลิตถูกต้องตามยี่ห้อจะมอบหนังสืออนุญาตการผลิตพร้อมกับเลขที่ฉลากอาหารให้ด้วย
4. เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ก็สามารถประกอบธุรกิจขายน้ำได้อย่างถูกกฎหมาย ในขั้นตอนต่อไปต้องออกหาตลาด โดยสามารถเข้าไปแนะนำสินค้ากับลูกค้าได้ว่า เป็นสินค้าที่มีคุณภาพผ่านการรับรองจาก องค์การอาหารและยา(อย.) มาแล้ว

5. เครื่องกรองน้ำที่ซื้อมาใช้งานนี้ควรพิจารณาเครื่องที่สามารถกรองได้ทั้งน้ำปะปา และ น้ำบาดาล มีคุณสมบัติที่ช่วยกรองสนิมเหล็ก หินปูน ขจัดกลิ่น และสารตกค้างต่าง ๆ ได้
6. นำขวด และ ถังพลาสติกที่จะใช้บรรจุน้ำ มาล้างด้วยชุดทำความสะอาดถังน้ำให้สะอาด
7. นำน้ำที่ผ่านกรรมวิธีการกรองจากเครื่องกรองน้ำแล้ว บรรจุลงในขวด และถังพลาสติก ที่เตรียมไว้แล้ว
8. ปิดฉลากขวดน้ำ และ ถังน้ำทุกใบ ก่อนนำขึ้นรถเพื่อนำไปส่งให้ลูกค้า
9. ราคาขายส่ง บรรจุถึง 20 ลิตร ถึงละ 7 บาท ในขณะที่ต้นทุนเพียง 2 บาท เท่านั้น โดย ร้านค้าจะขายให้ผู้บริโภคราคาถึงละ 12 บาท ส่วนบรรจุขวดจะไม่ค่อยได้กำไร เพราะ เฉพาะขวดพลาสติกต้นทุนจะตกขวดละ 1.50 บาท แล้วแต่จำไปจำหน่ายให้ร้านค้าขวด ละ 2.30 บาทเท่านั้น แต่ก็ต้องทำควบคู่กัน ไปเพื่อเอาใจลูกค้า โดยลูกค้าจะนำไป จำหน่ายในราคา 5-6 บาท

3.2 อาชีพผลิตแชมพู , สบู่เหลว สบุน้ำไฟ

1. แชมพูสระผม ครีมนวดผมสบุน้ำไฟ ซึ่งมีผลิตภัณฑ์ดังนี้

- สูตรคอกอัญชัน
- สูตรมะกรูดและมะคำดีควาย
- สูตรว่านหางจระเข้และมะกรูด

2. ครีมนวดน้ำสบุน้ำไฟ

- สูตร มะขามเปรี้ยว ขมิ้นชันและ น้ำผึ้งเดือนห้า

ผู้ผลิตจะขายให้กับกลุ่มลูกค้าทั่วไปโดยตรง ร้านค้าจะอยู่ในบ้านของผู้ผลิตเอง ซึ่งลูกค้า หรือนักคิดที่สนใจสามารถติดต่อซื้อ ได้จากผู้ผลิต โดยตรง และทางจังหวัด นครราชสีมา ได้จัดให้มี ร้านค้า ที่ชั้นใต้ดิน อาคารหลวงพ่อคุณ (ปริศุท ไร) บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัด เป็นการสนับสนุน สินค้าในจังหวัด ซึ่งผู้ผลิตสามารถนำสินค้ามาวางขายได้

4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมืองแห่งชาติ

ปฏิริยาที่ชาวบ้านมีต่อ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อเปรียบเทียบกับโครงการมियाชาวาในอดีตว่า เป็นโครงการที่ให้ความหวัง ชาวบ้านรู้สึกดีใจ ภูมิใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของเงินหนึ่งล้านบาทของชุมชน ของหมู่บ้าน เพราะที่แล้วมา เช่น โครงการมियाชาวานั้น ชาวบ้านได้เงินมาแต่ไม่กี่พันบาท เม็ดเงินไม่ได้ถึงมือชาวบ้านเต็มเม็ดเต็มหน่วย บางโครงการที่เข้ามาก็ไม่ได้เป็นโครงการที่ชาวบ้านต้องการอย่างแท้จริง เช่น ถนน คู คลองบางแห่ง แม้ชาวบ้านจะได้

งานทำและได้ค่าตอบแทน แต่ท้ายที่สุดแล้วก็ใช้หมดไป ชาวบ้านไม่ได้คิดโครงการเอง การบริหารเงินไม่ได้มีลักษณะที่ยั่งยืนทั้งยังมีโอกาสรั่วไหลของเงินทุนมาก

5. สรุป

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 5 ประการดังนี้

5.1.1 สรุปการเกิดกองทุน

สำหรับขั้นตอนการดำเนินโครงการ โดยสรุปว่า เริ่มต้นที่การเชิญหัวหน้าครัวเรือน หรือเจ้าบ้านทุกหลังคาเรือนในชุมชนวัดบูรพ์เข้าร่วมประชุม เพื่อออกกฎระเบียบ จากนั้นจึงตั้งคณะกรรมการเข้ามาควบคุมดูแลให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามกฎระเบียบเหล่านั้น จากนั้นส่งเรื่องการรับรองสถานภาพกองทุนไปที่ธนาคารออมสิน สาขา ประจวบคีรีขันธ์ และให้ทางคณะกรรมการระดับอำเภอเข้ามาตรวจสอบเมื่อทุกอย่างเสร็จสิ้นตามกระบวนการที่รัฐบาลกำหนด ธนาคารออมสินก็โอนเงินเข้ามาที่บัญชีกองทุนหมู่บ้านชุมชนวัดบูรพ์ ส่วนอำนาจในการส่งจ่ายเงินนั้น กองทุนจะเลือกคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อตรวจสอบ โดยคณะกรรมการจะประชุมปรึกษากันก่อนแล้วจึงอนุมัติเงินกู้ และส่งเรื่องไปให้ธนาคารออมสิน จากนั้นธนาคารออมสินจึงจะ โอนเงินจากกองทุนหมู่บ้าน ไปยังผู้ได้รับสิทธิกู้ยืมแต่ละราย

5.1.2 ระบบบริหารกองทุน

การวางแผนการบริหารเงินนั้น ในกรณีกองทุนชุมชนวัดบูรพ์นั้น เมื่อต้องการขอกู้ สมาชิกต้องเขียนคำขอกู้มาถึงคณะกรรมการกองทุน เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณา ทั้งนี้การขอกู้เงินมีการจำกัดวงเงิน โดยอิงตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ที่กำหนดชัดเจนว่า ถ้าเป็นรายบุคคลจะให้กู้ได้ไม่เกินสองหมื่นบาท หรือถ้าเกินสองหมื่นบาท แต่ไม่เกินห้าหมื่นบาท ก็จะนำเรื่องมาเข้าที่ประชุมสมาชิก ให้สมาชิกของกองทุน พิจารณา และหากสมาชิกเกินกึ่งหนึ่งอนุมัติ การกู้ก็ผ่าน

5.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

กองทุนชุมชนวัดบูรพ์จะมีกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ สะสมทุน เป็นการออมทรัพย์ถือหุ้นร่วมกัน เพื่อให้มีเงินงอกเงย ในกรณีที่เงิน 1 ล้านหมดไป แต่มีประชาชนที่ยังต้องการกู้เงินเพื่อประกอบอาชีพอยู่ เงินส่วนนี้ก็จะนำมาใช้ หรือหากประชาชนอาจจะประกอบอาชีพไม่ได้ผล ประชาชนก็จะมิเงินสะสมทุนประจำเดือน เอาไปเพิ่มเติม กล่าวคือ เงินนั้น ไม่ได้มาจากรัฐทั้งหมด หากแต่ยังมีส่วนที่สมาชิกร่วมกันสะสมทุน

5.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

กองทุน 1 ล้านบาท ซึ่งบริหารงานโดยคณะกรรมการที่เป็นคนภายในชุมชน ในกรณีที่สมาชิกผู้กู้เงินกองทุน 1 ล้านบาท ไม่สามารถชำระเงินกู้ ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ ด้วยเหตุผล

วิสัย และ ได้ชี้แจงถึงสาเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ให้ทางคณะกรรมการทราบ คณะกรรมการชุมชน วัตถุประสงค์ สามารถพิจารณาเลื่อนกำหนดผ่อนผันการชำระหนี้ได้ ตามที่เห็นสมควร

5.1.5 การมีศักยภาพ และ ความเข้มแข็ง

ชุมชนวัตถุประสงค์ เป็นชุมชนที่ประชาชน ได้มีบทบาท ในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาชุมชน ของตนเองอีกทั้งคอยตรวจสอบดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุน รวมทั้งเสนอแนะ ข้อคิดเห็น ในการแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของประชาชน

ในระยะยาวประชาชนในชุมชนวัตถุประสงค์จะมีความสมัครสมานสามัคคี มีวิสัยทัศน์ ภายใต้อ พื้นฐานของความเข้าใจ มีการเตรียมความพร้อมที่ดี ส่วนราชการเอาใจใส่ ในการดูแลรักษาการศึกษา และดึงผู้นำชุมชนในแต่ละสาขาอาชีพเข้ามาช่วยกันดูแล โครงการนี้จึงนับเป็นการให้การศึกษาแก่ ประชาชนครั้งใหญ่ ไม่ใช่เพียงแค่การให้เงิน

5.2 สรุปปัจจัยด้านบวก และ ด้านลบที่ส่งเสริม และขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

5.2.1 ปัจจัยด้านบวก

1. การจัดตั้งกองทุน คณะกรรมการ และ สมาชิกร่วมกันจัดตั้งกองทุนขึ้นมา
2. กองทุนเดิมในหมู่บ้าน
  - 2.1 กองทุนยา
  - 2.2 กองทุนพัฒนาชุมชน
  - 2.3 กองทุนพัฒนาสาธารณสุข
  - 2.4 กองทุนพัฒนาชีวิตและสิ่งแวดล้อม
  - 2.5 กองทุนอาชีพเกษตรกรรม
3. กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน

3.1 คณะกรรมการชุมชน	จำนวน 11 คน
3.2 อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน (อ.ส.ม.)	จำนวน 9 คน
3.3 กลุ่มอาชีพ (แม่บ้าน)	จำนวน 20 คน
3.4 กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาชุมชน	จำนวน 10 คน
3.5 กลุ่มเยาวชน	จำนวน 25 คน
3.6 อาสาสมัครธนาคารขยะรีไซเคิล (เยาวชน)	จำนวน 12 คน

5.2.2 ปัจจัยด้านลบ

1. คณะกรรมการกองทุนขาดการมีส่วนร่วม
2. คณะกรรมการกองทุนขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการกองทุน
3. ประชาชนเป็นผู้ผูกขาดในการทำงานและการตัดสินใจ
4. สมาชิกไม่ยอมรับในมติ หรือระเบียบที่ได้ตกลงกัน

5.3 สรุปการเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นโครงการที่นำสินค้าพื้นเมือง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นมาทำการตลาดทั้งในและต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะรัฐบาลมีวิสัยทัศน์ว่าสินค้าพื้นเมืองเหล่านั้นมีศักยภาพเนื่องจากเป็นสินค้าที่เป็นภูมิปัญญาแผ่นดิน และ ภูมิปัญญาแห่งวัฒนธรรม

5.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

5.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

จากการร่วมกิจกรรมและการเข้าร่วมประชุมภายในชุมชน พบว่า

1. ความสามัคคี สมาชิกส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ก่อนข้างดี ทั้งที่ทางชุมชนวัดบวรห์หรือทางส่วนราชการจัดขึ้น
2. ความซื่อสัตย์ การรับชำระเงินกู้ยืม ไม่พบปัญหาหนี้ค้างชำระ หรือ หนีสูญ จะมีเพียงชำระล่าช้ากว่ากำหนดเท่านั้น
3. การรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิก บรรยากาศในการร่วมประชุมพบว่าคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกบ้างตามสมควร

5.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น

หัวใจของโครงการที่ประสบความสำเร็จนั้นอยู่ที่การสร้างกติการ่วมกัน ซึ่งในระยะแรกอาจจะมีปัญหาบ้าง จากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน แต่เมื่อมีการสร้างกติการ่วมกัน มีการประชุมร่วมกัน ก็จะทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น ที่เคยคิดว่าจะเข้ามาแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว เอาเงินไปแบ่งกันก็หายไป

ปกติแล้วโดยโครงสร้างพื้นฐานของระดับตำบล หมู่บ้าน ทุกตำบล หมู่บ้านจะมีกองทุน มีคณะกรรมการหมู่บ้าน มีองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรของประชาชน และมีการดำเนินงานในส่วนกลางอยู่แล้ว

ในส่วนของคุณสมบัติของกองทุนชุมชนวัดบวรห์นั้น โครงการนี้ทำให้ชาวบ้านมีการประชุม มีความใกล้ชิด ทุกตำบลหมู่บ้านหันมาสนใจเรื่องของตัวเองซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวมากขึ้น และยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างชัดเจน เนื่องจากคนเหล่านี้มีเงินไม่มาก เมื่อได้มาก็มีการจับจ่ายใช้สอย เพราะฉะนั้นจึงเกิดเป็นการหมุนเวียนของเงินในตลาด

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

ในบทที่ 5 นี้เป็นบทสรุปและอภิปรายผลของการประเมินโครงการ กองทุนชุมชนวัดบูรพ์ ซึ่งประกอบ โดยมีเนื้อหาแบ่งออกได้เป็น 2 ตอน ดังนี้

1. สรุป และ อภิปรายผล
2. ข้อเสนอแนะ
  - 2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนชุมชนวัดบูรพ์
  - 2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนชุมชนวัดบูรพ์
  - 2.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพ
  - 2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

1. สรุป

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนชุมชนวัดบูรพ์ สรุปได้ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาชุมชนวัดบูรพ์ เกี่ยวกับศักยภาพของชุมชน โดยศึกษาข้อมูลบริบท และสถานะแวดล้อม ในชุมชนวัดบูรพ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนชุมชนวัดบูรพ์
3. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนชุมชนวัดบูรพ์ อันได้แก่ การร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การกำหนดเงื่อนไขการพิจารณาเงินกู้ การทำบัญชี และ การจัดสรรผลประโยชน์ เพื่อประกอบการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. เพื่อประเมินผลสำเร็จของการดำเนินโครงการกองทุนชุมชนวัดบูรพ์ รวมทั้งผลกระทบทางตรงและผลกระทบทางอ้อมที่สำคัญ

1.2 วิธีดำเนินการศึกษา

- ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนชุมชนวัดบูรพ์
- ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนชุมชนวัดบูรพ์
- ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูล
เพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และ บทที่ 4

ขั้นที่ 6 เขียนรายงานผลการศึกษา

1.3 ผลการดำเนินงาน

จากการประเมิน โครงการกองทุนชุมชนวัดบูรพ์ มีผลการดำเนินงานดังนี้

1. ผลดีเบื้องต้นที่ชัดเจนของกองทุนชุมชนวัดบูรพ์คือ ทำให้ประชาชนเกิดการตื่นตัว
กันมากขึ้น เนื่องจากประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการของชุมชนตนเองตั้งแต่ต้น จึงเกิด
ความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของโครงการร่วมกัน
2. คณะกรรมการกองทุนชุมชนวัดบูรพ์ มีการพัฒนาตนเอง และประสิทธิภาพในการ
บริหารงานกลุ่ม องค์กร และ กองทุน โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดให้มีการ
ฝึกอบรม ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์อยู่เสมอ
3. คณะกรรมการและสมาชิก กองทุนชุมชนวัดบูรพ์ มีการประชุม ณ สถานที่ทำการชุม
ชนวัดบูรพ์ อย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อรายงานผลการดำเนินงานในรอบเดือน ซึ่
แจ้งทำความเข้าใจกับสมาชิกกองทุน แจ้งข่าวสารเกี่ยวกับกองทุน ให้ทราบ อีกทั้งร่วมกันปรึกษาหา
แนวทางการแก้ไขและป้องกันปัญหาในการดำเนินงาน
4. สมาชิกกองทุนชุมชนวัดบูรพ์ มีเงินออมเพิ่มขึ้น โดยจัดให้มีกองทุนเงินฝากสัจจะ
สะสมทุน เป็นการออมทรัพย์ถือหุ้นร่วมกัน
5. สมาชิกกองทุนชุมชนวัดบูรพ์ มีการจัดเวทีประชาคม เพื่อเป็นเวทีแห่งการเรียนรู้
และการแก้ปัญหาหารือร่วมกัน
6. ชุมชนวัดบูรพ์เป็นชุมชนที่มีผู้ประกอบการค้าขายและรับจ้าง เป็นส่วนใหญ่ วัดอุ
ประสงค์ในการกู้เพื่อนำไป ลงทุนซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น ซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย หรือปรับปรุง
ตกแต่งกิจการที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น
7. สมาชิกผู้กู้บางส่วนเป็นผู้ประกอบการรับราชการ หรือมีงานประจำทำอยู่แล้ว ก็
จะกู้ไปเพื่อประกอบอาชีพเสริม

อภิปรายผล

การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนชุมชนวัดบูรพ์ บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุน

ประเทศไทยประสบปัญหาความยากจนมาตลอด ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องรีบแก้ไขปัญหาโดยเร่งด่วน ทั้งนี้เพราะประสบการณ์ในอดีต การพัฒนาประเทศ มุ่งเน้นแต่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจ เป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกิดช่องว่างความยากจนมากขึ้น เกิดความอ่อนแอในสังคมชนบท เป็นเหตุให้ปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย ด้วยเหตุนี้การแก้ไขปัญหาความยากจนจึงต้องปรับกระบวนการทัศน์ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างรากฐานในระดับล่างให้เข้มแข็ง

จากความประทับใจในประสบการณ์การทำงานของชาวบ้านที่ได้กระทำกิจกรรมร่วมกันในการบริหารจัดการ ด้วยทักษะภูมิปัญญาของตนเอง ในรูปของ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มตั้งจะออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร ธนาคารประชาชน และกองทุนอื่นๆ มากมาย

รัฐบาลเห็นจิตความสามารถ ทักษะจากการทำงานของชาวบ้าน จึงได้กำหนดนโยบาย “กองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท” เพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยให้หมู่บ้านและชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการ มุ่งเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพ การเรียนรู้ของชุมชนเพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง และชุมชนที่เข้มแข็งยั่งยืนต่อไป

กองทุนชุมชนวัดบูรพ์ เกิดจากการเชิญหัวหน้าครัวเรือน ในวันที่ 28 ตุลาคม พศ.2544 โดยองค์ประชุมของเวทีชาวบ้าน คือ หัวหน้าครัวเรือนจำนวน 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมด เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มีโชเงินที่รัฐบาลให้ยืมเตรียมความพร้อม จากนั้นจึงเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนเข้ามาจัดทำระเบียบกองทุนชุมชนวัดบูรพ์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกกองทุน ส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกฝากเงินตั้งจะไว้ที่กองทุน การกู้ยืมเงิน การรับชำระคืนเงินกู้ การจัดทำบัญชีของกองทุน แล้วจึง เปิดรับสมัครสมาชิกกองทุน จากนั้นส่งเรื่องการรับรองสถานภาพกองทุนไปที่ธนาคารออมสิน สาขา ประจวบฯ และให้ทางคณะกรรมการระดับอำเภอเข้ามาตรวจสอบการประเมินความพร้อม เมื่อทุกอย่างเสร็จสิ้นตามกระบวนการที่รัฐบาลกำหนด ธนาคารออมสินก็โอนเงินเข้ามาที่บัญชีกองทุนหมู่บ้านชุมชนวัดบูรพ์ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พศ.2545 เลขที่บัญชี 06-4318-20-014376-7 ณ วันที่ 10 สิงหาคม พศ. 2545 อนุมัติเงินกู้ไปแล้วทั้งหมด 10 วงศ์ รวมเป็นเงิน 955,000 บาท โดยรับชำระหนี้เป็นรายเดือน คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี หรือ ร้อยละ 1 ต่อเดือน

สรุป แหล่งที่มาของกองทุนชุมชนวัดบูรพ์

1. เงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ดอกผลหรือประโยชน์ใดๆที่เกิดจากกองทุน

3. เงินค่าธรรมเนียมแรกเข้า และ/หรือค่าสมัครสมาชิก
4. เงินฝากตั้งจะ,เงินค่าหุ้น
5. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก และเงิน ทรัพย์สินอื่นๆที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุน

กองทุนชุมชนวัดบูรพ์บริหารงาน โดยคณะกรรมการกองทุนจำนวน 15 คน ประกอบด้วย กรรมการซึ่งมาจากการคัดเลือกระหว่างสมาชิกด้วยกัน แนวทางและหลักการสำคัญของกองทุนคือ ให้ชาวบ้าน คิดเอง ทำเอง โดยภาคราชการจะมีหน้าที่เป็นเพียงผู้วางกรอบ นโยบาย หลักเกณฑ์สำคัญ รวมทั้งให้คำปรึกษา และคำแนะนำทางวิชาการ กองทุนเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพชุมชน พัฒนาอาชีพ สร้างโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การวางแผนการบริหารเงินนั้น ในกรณีกองทุนชุมชนวัดบูรพ์นั้น เมื่อต้องการขอกู้ สมาชิกต้องเขียนคำขอกู้มาถึงคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณา ทั้งนี้การขอกู้เงินมีการจำกัดวงเงิน โดยอิงตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ คณะกรรมการกองทุนสามารถอนุมัติได้ไม่เกินรายละ 20,000 บาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่า 20,000 บาทแต่ไม่เกิน 50,000 บาท คณะกรรมการต้องเรียกประชุมเพื่อให้สมาชิกวินิจฉัยชี้ขาด สำหรับ โครงการที่สมาชิกยื่นขอกู้เพื่อนำไปบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และเร่งด่วน หรือมีประโยชน์ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร คณะกรรมการกองทุนสามารถอนุมัติได้ไม่เกินรายละ 5,000 บาท

ส่วนอำนาจในการอนุมัติเงินกู้ นั้น คณะกรรมการจะประชุมปรึกษากันก่อนโดยพิจารณาจากหัวหน้าครัวเรือนเป็นอันดับแรก แล้วจึงอนุมัติเงินกู้ เมื่อสมาชิกได้รับอนุมัติเงินกู้จะต้องเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน จากนั้นจึงมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุน โดยมีสมาชิกกองทุนจำนวน 2 คนหรือข้าราชการที่อาศัยอยู่ในชุมชน จำนวน 1 คนเป็นผู้ค้ำประกัน แล้วจึงส่งเรื่องไปให้ธนาคารออมสิน จากนั้นธนาคารออมสินจึงจะ โอนเงินจากกองทุนหมู่บ้านไปยังบัญชีเงินฝาก ผู้ได้รับสิทธิกู้ยืมแต่ละราย

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในขณะนี้ มีทั้งที่ สามารถช่วยชีวิตเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส สำหรับคนหลายคนแต่อีกหลายชีวิตก็ยังไม่สามารถจะ ได้กู้ตามที่ตนเองคาดหวัง ได้ ซึ่งที่ผ่านมามีเหมือนเป็นการเริ่มก้าวเพื่อที่จะเผชิญปัญหาในวันข้างหน้าเมื่อความตั้งใจจริงของรัฐบาลที่ต้องการจะช่วยเหลือส่งเสริมรายได้ให้เกิดกับชุมชนและหมู่บ้านให้ปลอดจากความยากจน เพื่อให้ทุกคนมีอยู่มีกิน กลายเป็นสังคมที่เข้มแข็งได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับสมาชิก และคณะกรรมการจะต้องเป็นคนซื้อตรง โปร่งใสในการทำงาน

กองทุนชุมชนวัดบูรพ์ มีกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ สะสมทุน เป็นการออมทรัพย์ดิ้อหุ้นร่วมกัน เพื่อให้มีเงินนอกเลย ในกรณีที่มีเงิน 1 ล้านหมดไป แต่มีประชาชนที่ยังต้องการกู้เงินเพื่อประกอบอาชีพอยู่ เงินส่วนนี้ก็ให้นำมาใช้ หรือหากประชาชนอาจจะประกอบอาชีพไม่ได้ผล ประชาชนก็จะมีเงินสะสมทุนประจำเดือน เอาไปเพิ่มเติม กล่าวคือ เงินนั้นไม่ได้มาจากรัฐทั้งหมด หากแต่ยังมีส่วนที่สมาชิกร่วมกันสะสมทุน

คณะกรรมการกองทุนชุมชนวัดบูรพ์มีการพัฒนาตนเอง และประสบการณ์ในการบริหารงานกลุ่ม องค์กร และ กองทุน โดยสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดให้มีการฝึกอบรม ศึกษานแลกเปลี่ยนประสบการณ์อยู่เสมอ เช่น การฝึกอบรม การทำบัญชีและรายงานสำหรับ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และการฝึกอบรมการพิจารณาเงินกู้ สำหรับ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และ สังคม

ชุมชนวัดบูรพ์เป็นชุมชนที่มีผู้ประกอบอาชีพ ค้าขายและรับจ้าง เป็นส่วนใหญ่ วัตถุประสงค์ในการกู้ เพื่อนำไป ลงทุนซื้อสินค้าเพิ่มมากขึ้น ซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย หรือปรับปรุงตกแต่งกิจการที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น

สมาชิกผู้กู้บางส่วนเป็นผู้ประกอบอาชีพรับราชการ หรือมีงานประจำทำอยู่แล้ว ก็จะนำไปเพื่อประกอบอาชีพเสริม อาทิเช่น รับจ้างซัก-รีด เสื้อผ้า , รับถ่ายเอกสาร เป็นต้น ซึ่งเป็นการใช้เวลาที่นอกเหนือจากเวลางานมาสร้างรายได้พิเศษ ได้คิดอีกทางหนึ่ง

กองทุน ชุมชนวัดบูรพ์ ซึ่งบริหารงาน โดยคณะกรรมการที่เป็นคนภายในชุมชน ในกรณีที่สมาชิกผู้กู้เงินกองทุน 1 ล้านบาท ไม่สามารถชำระเงินกู้ ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ ด้วยเหตุผลสุดวิสัย และได้ชี้แจงถึงสาเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ให้ทางคณะกรรมการทราบ คณะกรรมการชุมชนวัดบูรพ์ สามารถพิจารณาเลื่อนกำหนดผ่อนผันการชำระหนี้ได้ ตามที่เห็นสมควร

ทางด้านปัญหาหนี้สูญที่หลายฝ่ายเป็นห่วงว่า แม้ขณะนี้จะยังคาดคะเนไม่ได้แต่เมื่อชาวบ้านทุกคนมาเป็นเจ้าของเงินร่วมกันแล้ว ทุกคนจะช่วยกันรักษากฎ ระเบียบกติกาที่สมาชิกออกไว้ เช่น ถ้าผู้กู้ กู้เงินแล้ว ไม่นำมาคืน จะไม่ให้มีเพียงแต่คณะกรรมการ 15 คนเท่านั้นที่ไปตามทวง หากแต่สมาชิกกองทุน ซึ่งมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของเงินก็จะร่วมมืออีกด้วย เพราะทุกคนเป็นเจ้าของเงินร่วมกัน

สรุปว่า เมื่อมองดูโดยภาพรวมแล้วสภาพทางสังคมของชุมชนวัดบูรพ์ เป็นชุมชนของ ผู้มีรายได้ระดับปานกลาง ประชากรอยู่อาศัยอย่างไม่แออัดมากนัก แวดล้อมไปด้วยวัด โรงเรียน และมีศูนย์แพทย์ 3 (วัดบูรพ์) คูแฉ่งเรื่องสุขอนามัยในชุมชนระบบสาธารณสุขปลอดภัย เพียงพอต่อการใช้ได้ อย่างทั่วถึง

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การมีศักยภาพ และ ความเข้มแข็ง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีศักยภาพดีเป็นชุมชนที่มีความสามารถกำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง ศักยภาพของชุมชนวัดบูรพ์ จึง

เป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของชุมชนในการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน

ชุมชนวัดบูรพ์ เป็นชุมชนที่ประชาชนได้มีบทบาท ในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาชุมชนของตนเองอีกทั้งคอยตรวจสอบดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุน รวมทั้งเสนอแนะข้อคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของประชาชน โดยมีการประชุม ณ ศาลาที่ทำการชุมชนวัดบูรพ์ อย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อรายงานผลการดำเนินงานในรอบเดือน ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจกับสมาชิกกองทุน แจ้งข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนให้ทราบ อีกทั้งร่วมกันปรึกษาหาแนวทางการแก้ไขและป้องกันปัญหาในการดำเนินงาน

ในส่วนของข้อดีของกองทุนชุมชนวัดบูรพ์นั้น โครงการนี้ทำให้ชาวบ้านมีการประชุม มีความใกล้ชิด หันมาสนใจเรื่องของตัวเองซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวมากขึ้น

ในระยะยาวประชาชนจะมีความสมัครสมานสามัคคี มีวิสัยทัศน์ ภายใต้อิทธิพลของความสำเร็จ โครงการนี้จึงนับเป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชนครั้งใหญ่ ไม่ใช่เพียงแค่การให้เงิน

สรุป เมื่อพิจารณา ศักยภาพชุมชนวัดบูรพ์ และความเข้มแข็ง พบว่า

1. ผู้ประกอบการท้องถิ่น มีความกระตือรือร้น ในการพัฒนาอาชีพ
2. ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินอยู่ในระดับดี เนื่องจากไม่มีผู้มีอิทธิพลท้องถิ่นซึ่งเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาและการลงทุน
3. มีแรงงานพอเพียง และค่าจ้าง ไม่สูงจนเกินไป

2. สรุปปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวก และ ด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 การจัดตั้งกองทุน คณะกรรมการ และ สมาชิกร่วมกันจัดตั้งกองทุนขึ้นมา

2.1.2 กองทุนเดิมในหมู่บ้าน

- กองทุนยา
- กองทุนพัฒนาชุมชน
- กองทุนพัฒนาสาธารณสุข
- กองทุนพัฒนาชีวิตและสิ่งแวดล้อม
- กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์

2.1.3 กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน

- คณะกรรมการชุมชน (กช.)
- อาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน (อ.ส.ม.)
- กลุ่มอาชีพ (แม่บ้าน)
- กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาชุมชน

- กลุ่มเยาวชน
- อาสาสมัครธนาคารขยะรีไซเคิล (เยาวชน)

2.2 ปัจจัยด้านลบ

1. คณะกรรมการกองทุนขาดการมีส่วนร่วม
2. คณะกรรมการกองทุนขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการกองทุน
3. ประชาชนเป็นผู้ผูกขาดในการทำงานและการตัดสินใจ
4. สมาชิกไม่ยอมรับในมติ หรือระเบียบที่ได้ตกลงกัน

3. การเกิดองค์การการเรียนรู้

มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นโครงการที่นำสินค้าพื้นเมือง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นมาทำการตลาดทั้งในและต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะรัฐบาลมีวิสัยทัศน์ว่าสินค้าพื้นเมืองเหล่านั้นมีศักยภาพเนื่องจากเป็นสินค้าที่เป็นภูมิปัญญาแผ่นดิน และ ภูมิปัญญาแห่งวัฒนธรรม โดยการสร้างเครือข่ายร้านค้าซึ่งแยกเป็น 2 ระดับคือ ระดับอำเภอจัดตั้ง “สำนักงานอำเภอ” ทำหน้าที่เป็นแกนกลางประสานระหว่างอำเภอ และประสานกับกลุ่มผู้ผลิตต่าง ๆ ภายในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา และระดับจังหวัดจัดตั้ง “สำนักงานจังหวัด” ทำหน้าที่เป็นแกนกลาง ประสานระหว่างจังหวัดต่าง ๆ ด้วยกัน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในชุมชนวัดบูรพ์

หัวใจของโครงการที่ประสบความสำเร็จนั้นอยู่ที่การสร้างกติการ่วมกัน ซึ่งในระยะแรกอาจจะมีปัญหาบ้าง จากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน แต่เมื่อมีการสร้างกติการ่วมกัน มีการประชุมร่วมกัน ก็จะทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

สรุป ความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน ในชุมชนวัดบูรพ์ ได้ดังนี้

1. มีการจัดงานสร้างความสามัคคี ในชุมชน (ประเพณีต่าง ๆ) เช่น ขึ้นปีใหม่ จะมีทำบุญ ตักบาตรร่วมกัน
2. มีกองทุน 1 ล้านบาท ให้สมาชิกกู้เงิน ไปประกอบอาชีพ ทำให้มีการกระจายรายได้ กระตุ้นเศรษฐกิจ
3. มีกลุ่มออมทรัพย์สัจจะ เพื่อให้สมาชิกได้มีการออมทรัพย์ และให้สมาชิกกู้เงิน ไปแก้ปัญหาดังต่าง ๆ เช่น นำไปใช้หนี้ในระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยแพง และในการประกอบอาชีพ
4. ชุมชนได้รับการประกวดชนะเลิศการประกวดองค์กรชุมชนดีเด่น

5. ผลโดยตรง และ ผลกระทบต่าง ๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)

ผลดีเบื้องต้นที่ชัดเจนของกองทุนหมู่บ้านว่า ทำให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวกันมากขึ้น เนื่องจากประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการของชุมชนตนเองตั้งแต่ต้น จึงเกิดความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโครงการร่วมกัน ร่วมไม้ร่วมมือกันดีขึ้น จริงจังขึ้น ซึ่งนับเป็นนิมิตหมายอันดีในการสร้างความสมัครสมานสามัคคี

5.2 ผลกระทบ โดยตรง (Direct Impact)

สมาชิกผู้กู้เงิน ไปดำเนิน โครงการสามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินได้ และ เพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ และสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งกว่าเดิม

โดยภาพรวมแล้ว กองทุนชุมชนวัดบูรพ์ เป็นโครงการที่มีประสิทธิภาพเนื่องจากสามารถช่วยลดรายจ่ายของอาชีพเดิมที่ประชาชนมีอยู่ได้ เช่น ก่อนหน้านี้ประชาชนกู้เงินนอกระบบ ซึ่งดอกเบี้ยแพง เช่น ร้อยละ 20 ต่อเดือน หรือบางครั้งก็หนักถึงขั้นร้อยละ 2 ต่อวัน ซึ่งค่าใช้จ่ายลักษณะนี้เองที่เป็นรากฐานสำคัญทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถลืมตาอ้าปากได้

5.3 ผลกระทบ โดยอ้อม (Indirect Impact)

วิถีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลง ไปในทางที่พึงประสงค์ก่อให้เกิดการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองในชุมชนการกลับคืนถิ่นของประชาชน ชาวบ้านที่แต่เดิมละทิ้งถิ่นฐาน และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาไปทำงานในกรุงเทพฯ เริ่มตระหนักในความเป็นจริงว่าการกระทำเช่นนั้น ไม่ได้ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น

นักศึกษาบัณฑิตกองทุนมีโอกาสสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของให้มีทักษะในการจัดการและการประเมิน โครงการ และสามารถนำประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ ไปใช้เป็นหน่วยกิตสมทบในการศึกษาระดับปริญญาโทได้

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้พบประเด็นที่ควรเสนอแนะให้มีการแก้ไข ดังนี้

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ขยายระยะเวลาในการชำระคืนเงินกู้

แนวทางการแก้ไข ในการประกอบอาชีพบางกรณี ระยะเวลาการผลิต อาจใช้ระยะเวลา มากกว่า 1 ปี จึงจะได้ผลผลิต เพราะฉะนั้นจึงควรพิจารณาแก้ไขระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ ให้มีความยืดหยุ่น ตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 สมาชิกไม่ยอมรับในมติ หรือระเบียบที่ได้ตกลงกัน

แนวทางการแก้ไข ประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจ หรือ จัดเวทีประชาคมเพื่อให้สมาชิกมีสิทธิในการออกเสียงในการบริหารจัดการกองทุนฯ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ควรขยายขอบเขตการอนุมัติเงินกู้เพื่อนำไปใช้จ่ายในด้านการศึกษา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ และพัฒนาศักยภาพของคนจน

แนวทางการแก้ไข เสนอให้แก้ไข เงื่อนไข ในการกู้ยืมเงิน ต่อสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน ผู้ทำสารนิพนธ์ได้พบประเด็นที่ควรเสนอแนะให้มีการแก้ไข ดังนี้

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 คณะกรรมการกองทุนขาดการมีส่วนร่วม

แนวทางการแก้ไข

1. สร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการในการร่วมกิจกรรมกองทุน เช่น จัดทำบัญชีลงเวลาการทำงานของคณะกรรมการ เพื่อการจัดสรรผลตอบแทนแก่คณะกรรมการเป็นไปด้วยความยุติธรรม

2. สร้างจิตสำนึก/ความรับผิดชอบ ในการบริหารจัดการกองทุนโดยรวม

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 คณะกรรมการกองทุนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการกองทุน

แนวทางการแก้ไข

1. ในขั้นตอนการประเมินความพร้อม ควรมีการกำหนดวุฒิการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สำหรับคณะกรรมการกองทุนฯ อย่างน้อย กึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด

2. จัดการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มทักษะในการบริหารจัดการกองทุนให้แก่คณะกรรมการกองทุน

3. จัดผู้เชี่ยวชาญไว้คอยให้คำปรึกษา ในด้านการจัดทำบัญชี การทำสัญญา

กฎหมาย ฯลฯ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ประธานเป็นผู้ผูกขาดในการทำงานและการตัดสินใจ

แนวทางการแก้ไข ผู้แทนกรรมการและคณะทำงานติดตามการดำเนินงานนโยบาย กองทุนฯ จัดประชุมประชาคม หรือจัดกิจกรรมสนับสนุนเพื่อส่งเสริมให้มีการแก้ปัญหาแบบมีส่วนร่วม

2.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน ผู้ทำสารนิพนธ์ได้พบประเด็นที่ควรเสนอแนะให้มีการแก้ไข ดังนี้

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 การขาดตลาดรองรับผลิตภัณฑ์จากชุมชน

แนวทางการแก้ไข หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาระบบตลาดเพื่อรองรับการผลิต โดยเน้นการจัดหาแหล่งรับซื้อผลิตภัณฑ์ ตลอดจนพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ การกระจายข่าวสารต่าง ๆ ให้เป็น ไปอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของผลผลิต

แนวทางการแก้ไข

1. สนับสนุนให้ผู้ผลิตรู้จักพึ่งตนเองในด้านการผลิต โดยใช้เทคโนโลยีในชุมชน หรือที่มีอยู่แล้วในพื้นที่มาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ในการผลิต
2. ภาคเอกชนควรเข้ามามีส่วนร่วมกับ โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เพราะเอกชนจะมีส่วนช่วยเติมเต็มในสิ่งที่ชาวบ้านซึ่งเป็นรายเล็กรายน้อยขาด ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องทุน ความรู้และเทคโนโลยี การให้เอกชนเข้าไปช่วยเสริมจึงน่าจะทำให้การประกอบอาชีพและกองทุนนี้ยั่งยืนยิ่งขึ้น

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม ผู้ทำสารนิพนธ์ได้พบประเด็นที่ควรเสนอแนะให้มีการค้นคว้าวิจัยต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 การจัดการปัญหาหนี้ค้างชำระ และ ปัญหาหนี้สูญ จากผู้กู้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 การจัดการปัญหาผู้กู้ไม่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ในการกู้ยืม

บรรณานุกรม

- ข่าวท้องถิ่น. (26 มิถุนายน 2545). กองทุนหมู่บ้าน“ชุมชนวัดบูรพ์”เพื่อใคร. คม ชัด ลึก : 7
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- คณะกรรมการศูนย์แพทย์3(วัดบูรพ์). (2544). เอกสารประกอบงานสร้างภูมิคุ้มกันโรค. สำนักงานสาธารณสุขชุมชน.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์ และคณะ. (2528). รายงานการสัมมนาการพัฒนาองค์กรประชาชน. ระหว่างวันที่ 18-20 ม.ค. 2528 ณ สมาคม วาย. เอ็ม. เอ. เชียงใหม่.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2542). ธุรกิจชุมชนเส้นทางที่เป็นไปได้. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2545). นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs, ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศไทย [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://bot.or.th>.
- ประพิรพร อักษรศรี. (2542). รายงานโครงการเครือข่ายพหุภาคีผลิตภัณฑ์พื้นบ้านชุมชนภาคกลาง ภาคตะวันตก. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2544). การพัฒนาที่ยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : เรือนแก้ว.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. (2543). ประชาคมตำบล : หมายเหตุจากนักคิด. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาท้องถิ่นพัฒนา.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2542). การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ระเบียบกองทุนชุมชนวัดบูรพ์. (2544). การประชุมคณะกรรมการกองทุนชุมชนวัดบูรพ์ ครั้งที่ 1.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). รวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. ทศน์ทอง.

สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับกระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐาน
อุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน**. นนทบุรี : เอส.อาร์.
พรินต์ติ้ง.

องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย. (2545). **สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน,
ความเคลื่อนไหวและการเป็นหนี้สินของประชาชน, ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท,
ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ** [ออนไลน์]. ได้จาก:

<http://mcot.or.th>

